

liber. secundus.

modi: singulari⁹ suos sectatores deo primio
res reddūt. Et si vterq; status sanct⁹ a deo ac
cept⁹ ē. ali⁹ tñ alio pfectiōe a dignitate pstat.
sed et alter alteris placet et cōuenit scdm na
turam. qualitātē. ac vires personarū. Inter se
tamen circa eorū pfectionē: habent se sicut ex
cedens a excessa. ut latius per discursum eorū
quetradentur in hoc libro videbitur. Ea ergo
de quibus in hoc secundo libro agend⁹ est ser
mo: in infra scripta capitula distinguūtur.

Ca. p̄mū de sublimitate a excellētia diḡta
tis sumi p̄tificat⁹. a de incōprehēibili ei⁹
auctoritate a potestate. a de illius necessita
te et vtilitate et de altissimis ei⁹ misterijs

Summi pontificatus excellētiā. dig
nitatem a auctoritate: huiusq; sacra
tissimi status laudes. p̄conia attollē:
illiusq; necessitatem a vtilitatē ostendere: ho
die munus suscepi. grande quidem negotiū:
sed parū ingeniū. Cuius tanta est sublimi
tas et eminentia. tāta immensitas. ut nullus
mortaliū nedū oprehendere aut satis exp̄mē.
sed nec cogitare possit. Obtūdit enim omnem
hūanū intellectū illi⁹ sacratissimi et oim̄ emi
nētissimi stat⁹ maiestas a excellētia q̄ scriptū

Cap. p̄m̄t̄.

est. scrutator maiestatis opprimetur a gloria.
Si enim teste **Ambrosio**. nihil in hoc seculo ex
ellentius atq; exelsius inueniri potest statū
et dignitate simpliciū sacerdotū et p̄ticulariū
presulū. qui p̄ diuersa orbis loca in p̄tem sol
licitudinis assumuntur. qđ cogitandū est de eo
sūmo pontifice qui vices veri dei gerit in t̄ris.
Qui ad plenitudinē status. qui ad apostolici
thronū. qui ad culmen oim dignitatū assumi
tur. Ex q̄ certe ut riuuli a fonte. rami ab arbo
p̄cedunt. qui non ad humanū t̄m̄ p̄ncipatū.
s̄ ad d̄m̄. nō ad p̄ncipadū solū mōribz. s̄ in
mōribz. nec mō hoibz. s̄ angelis. non ad iudi
candū viuos. s̄ mortuos. nō in terra solū. s̄ in
celo. non ad presidendum solis fidelibus. sed
infidelibus. Et ut paucis agam qui ad eam ip
sam dignitatē. ad eandē iurisdictionē et coa
ctioē. ac vniuersalē toto orbe supremū p̄nci
patū a sūmo deo. et eius loco sup̄ cunctos mō
les institut⁹ a euectus est. De quo p̄ **Iob** scrip
tū est. q̄ corā eo curant qui portāt orbem a re
ges seculi atq; tyrāni ridiculū sunt. qui solus
om̄es potestatē ambit. Et sicut scriptura om̄eo
rat. vn⁹ est et secundū non habet. Et iter⁹ de eo
scribit. tu solus et null⁹ tecū. Et rursus potēs
sup̄ omnes potētes. Cui⁹ teste p̄pha sue sūt in
Rit̄e. potestas et imperiū. Quē iterum **David**

signat inquiring. dedit ei potestatem et regnum.
 et omnes populi et lingue seruiunt ei. **Qua** ut
canon ait. terreni simul et celestis imperii iura
 suscepit. **Cuius** summe dignitatis fastigium atque
 maiestas. non modo apud antiquos veteris
 legis effulgit. ac dignum apud catholicos diuini
 institutiōne refulget atque preeminet. sed et
 apud gentiles summum omnium honorum et principum
 patium culmen tenebat. **Nam** ut ait **Varro**
 ex ordinatissimo atque eminentissimo gradu pontificum
 et sacerdotum gentium. resultat quidam excellens
 et sublimissimus status in vno summo pontifice
Hinc **Isidorus**. distinctio inquit graduum et ordinum
 inter pontifices et sacerdotes. a gentilibus maxime
 iueta est. quando suos sacerdotes alios simpliciter
 flamines et alios prothoflamines appellabant. et alium
 qui cunctis flaminibus preideret in summo gradu
 locabant. **Quem** ut idem **Varro** voluit Iouis
 assumpta veste insigni curuli et regie ad ornatum
 dignitatis. plurimum in eo putantes premaxime
 colebant **Cicero** quoque sublimitatem ac
 excellentiam summi pontificatus gentium. ex
 illius misterij ostendit. dum in cultu et religione
 suscipienda premaxime omnium eant. atque vnum
 ad interpretandum que voluntas eorum
 immortaliū. ut statim in sequenti capitulo
 agemus. **Quis** dei quoque summi pontificatus
 sublimitas. vtilitas atque necessitas non facile
 explicari valet.

Cap. pmi.

Sed ut cetera taceam. non satis plene recteque
vniuersitati orbis a xpo pmissū foret. nec ecclē
quā xps sanguine redemit morē gessisset. nisi
talem tāq̄ eminētez in terris vicariū reliq̄ssz
quī in ea potestate et auctoritatis integritate to
ti orbi presideret qua ipse xps in terris manēs
quippe qui p̄ p̄pha; dixerat. quid potui facere
vnee mee et non feci. **A**ccedit quoniā sol⁹ ip̄e
dirigit oēm hūanā creaturā in finē p̄fectissimū
Quāobrez sibi vni cristus clauēs dicit regni
celoz ac potestātē ligādi atq; soluendi in ce
lo et in terra. Rursum sūmi pontificat⁹ sublimi
tas et excellētia. atq; vtilitas et necessitas in eo
aspiciē. quoniā teste p̄ho nō posset hic mūd⁹
regi: nisi vnus eēt sūmus principat⁹. ad quez
vnū pueniendū est. ex q̄ singula dirigūtur. et
gubnant. cui⁹ motu et dispositione oēs gerar
chici actus ordiātur. **E**t tandē hui⁹ orbis dispo
sitiō dirigatur. ad instar celestis monarchie.
Nam teste **D**yom̄ho necessari⁹ est sūm⁹ gerar
cha: quā quos regit illūnet. **P**eriret em̄ ois
ordo rez. nisi vn⁹ sūmus pontifex foret. qui eū
ip̄sū ordinē ut ita dixerim ordinet. dirigat et
exeq̄tur. **T**este enim p̄ho. vbi est ordo et gra
duū ascēsiō: ibi necesse est constitui vn⁹ excellen
tiaz. **P**eriret Rursum et mōiū omniū hoim cō
merciū: nisi foret vn⁹ pontifex vice dei in terra

liber S. d. s.

monarcha. in q̄ oēs ut in glūō quodā. p̄tū
ad corp⁹ misticū copulēt. a i q̄ singuli ut mē
bī sub vno capite gubnent. **P**eriret fidei vni
tas. a ecclie vnanimitas. a cōcordia filī a pax. q̄
nī dult⁹ excogitari aut iueiri pōt. n̄ foret vno
sup̄m⁹ pōtifer. q̄ cūctos mōrles ad vni⁹ fidei a
vnitatis viculū reducēt. dicēte **Hiero.** ob eaz
rē in remediū scismatis adū eēt vno oibus
p̄sit. **P**eriret deniq; illa cūctis mōrilib⁹ necessa
ria ad deū meditatio. **T**este em̄ scriptura Ro
man⁹ pōtifer lōge p̄fectior. lōge dignior a effi
cator. int̄ deū a populū mediator existit. aūq;
illo baluciēte. sed iusto **Moyse** ac fratre ei⁹
Aaron qui solū in vno populo. in vna gente.
s̄ et sup̄ terrenis mediatiōis officio fungebā
tur. **S**ūmus vero noster pontifex teste **Aposto**
lo ex hominib⁹ assumpt⁹. tamen p̄ hominib⁹
cōstituit in hīs que sūt ad deū. ut offerat sacri
ficia a dona p̄ peccatis. **D**ic igitur dign⁹ salu
briusq; mediator existit populi ad deū. **D**ic sa
crificia hic holocausta nō hircorū aut vitulo
rū. s̄ veri sac̄tissimiq; corp̄is xp̄i deo p̄i offert.
eosq; in eodē m̄sterio instituit. q̄ itidē fatiant
in orbe vniūso p̄ delictis populorū. **D**ic igitur
p̄cā diluit. h̄ aiab⁹ fideliū penas cōdonat. sup̄
plūtia relaxat. **D**ic veniā lapsis imp̄tē. h̄ errā
tes. corrigit. delinquentes cū expedit reducit.

Capitulum. Primum.

Dic in corrigibiles punit. et tandem peccatores
sumo de eo conciliat. illumque iratum placat. De quo
sapiens ait. Et ecce sacerdos magnus qui in tempe
ira die factus est reconciliatio. Periret rursus
iusticie virtus. quia eos propheta teste. nisi vnus in
orbe foret qui eam cunctis ministraret. et negligē
tiam vicē suppleret. quicquid iustum est perditaret.
Vn Aug⁹. sine iusticia non potest regi hec res
publica humana. Neque enim vera aut recta potest esse res
publica nisi vniuersis presit qui gubernet et regat
qui sumus pontifex est immortalis dei vicarius. peri
ret tandem illa potissima iusticie pars. quam **Arist.**
epikeia vocat. omnium bono vniuersi orbis pro
necessaria pro qua sumus monarcha dirigit ius
tum legale. et plerumque scriptam rigidamque iustitiam
moderetur. dispensat. detrahit. pro rebus contingen
tium suppetit diuersitas. et boni communis necessi
tudo expostulat. periret demum alia iusticie non
infima pars quam distributiuam vocant. que vnius pro
prie est summi principatus. que vnicuique secundum eius dig
nitatem et merita certa proportionem premia elar
gitur. Dignitates. principatus. regna et imperia
pro meritis donat atque instituit. pro demeritis ve
ro transfert de gente in gentem. Quare et si cete
ra taceam. huius sacratissimi et eminentissimi sta
tus summitas. maiestas atque felicitas simul et
necessitas. ac vtilitas in eo facile apprehenditur.

Nā si ut aiūt nulla maior ē felicitas q̄ mlōs
fecisse felices. hūc statū bñssimū tūto felicioē
dixeris: quōto pluēs sup oēs mōles facili⁹ a ut
ita dixeris felici⁹: felicōres agē pōt. Patet igiē
h⁹ sac̄tissimi stat⁹ excellētia. diḡtas a vtilitas
atq; necitas. patēt ei⁹ laudes a p̄conia nō mō
ex auctoritate instituentis. ex diḡssimā institucōe.
ex caus̄ diḡssimis. s; ex fine optatissimō. ex bea
tis misterijs. ex p̄pinq̄tate ad deū ex fructu de
sideratissimo ex cunctoz mortaliū vtilitate. et
felicitate redūdantissima.

Capitulū secundū de spūalibus incōmo
dis. amāitudinib; miserijs. aculeis. nec
nō mentis afflictionib; piculis a labori
bus sumi pontificatus. vbi plurime sum
morū pontificum calamitates et spirit⁹
perturbationes narrātur.

Stupore non puo audita est illa oim
dignitatū suprema dignitas a cūcta
tū potestatū eminentissim⁹ p̄ncipat⁹
sumi vic; p̄tificat⁹. vñsaq; ē tantū num̄ is celsi
tudo. a auscultata tāte lucis splendidissimā da
ritas cui⁹ radioz iubaē tot⁹ lustrat̄ orb; atq;
vegetatur. Sed a ante nostre mentis oculos
cōtēplata ē tān̄ culmis p̄rogatūa diḡtas atq;

Cap. sedm.

excellencia. et tãti tribunalis suprema auctori-
tas. cognita est illi? sac̃tissimi atq; diuiniſſimi
ſtat? ſũma vtilitas atq; neceſſitas. Demũ au-
dita ſũt breui eius ſtatus laudũ preconiã. diſ-
cuſſe ſunt eiufdem culminis vtilia et cõmoda
dulcia ⁊ pſpera. **V**ex q; alterne ſunt rez om-
niũ vices. nec aliqd ita pſpũ eſt qd gũiſſimis
auleis nõ tangat. **I**dcirco in x̃ pollicia ⁊ con-
ſuetũ ordinez eiufdẽ altiffimi ſtat? adducẽda
ſunt incõmoda. amaritudines. labores. ⁊ peri-
cula atq; prementia. ut cernat qſquis q̃ in ea
ſedet. quippe in ſe expiat. **C**ernãt rurfus et ce-
teri mõrles qui in illo ſtat? culmine ſũmã om-
niũ felicitatẽ collocãt veriffimũ eẽ qd ſapiẽs
ait. quia extrema gaudiũ lud? occupat ⁊ riſ?
dolori miſcebit. **E**t p̃pterea verũ eſſe illud eiuf-
dem ſapientis. gaudiũ ⁊ felicitatẽ dixi errozẽ.
⁊ felicitati improperabat dicẽs. **C**ur fruſtra
decipis. **I**n ea igitur differenda rez: biptica erit
oratio. **I**n p̃ia quidẽ hui? ſũmi pontificis ſta-
tus incõmoda et infelicitas. amaritudines et
picula. labores ⁊ miſerias ſpũales vic; ⁊ men-
tales: breui ſ; amaro calamo deſcribem?. **S**e-
cũdo in loco tpales ſiue corpales miſerias ei?
ſtatus. labores et incõmoda ac interna laten-
tia ⁊ apta picula differem?. **I**n p̃mis enim il-
lud antiquũ: ſed veriffimũ ſapientũ verbum

nostris mentib; re petend' arbitror. qz quicqd
 in orbe p̄minet atq; p̄cellit. multis m̄m̄s do
 lorib; suos afficit ac p̄mit possessores. s; a infi
 mitis pene m̄m̄s aculeis ac amaritudinib; ex
 eruat quos demulcet. **Ceterū** discernēda ē
 ut puto dignitas a p̄sona. accidēs a subiecto. q̄
 litas ab obiecto. dignitas c̄te ei⁹ ē excellēcie. ei⁹
 culmis vti audiuim⁹. q̄ppe de q̄ scōz patz ha
 bent tradicōnes. qz nemo sane m̄m̄s dubitat
 s̄ctū eē: quē apex tante dignitatis atcollit. in q̄
 si defunt bona acquisita per meritū: sufficiunt
 q̄ a Petro loci vic; p̄cessore testāt. **Adde** qz
 ea ip̄a dignitas teste Simacho papa. aut davor
 ad hec fastigia erigit aut q̄ erigūē illustrat.
Persona vero cui tāta dignitas heret v̄nā sic
 s̄ctitatē vite ex ea dignitate v̄ngēt: sicut ex
 loci p̄rogatā nomē s̄ctimoie recipit. s; p̄ch
 dolor altitudo dignitatis. v̄tutis. p̄sone ino c̄ciā
 nō iducit. **Qd** si illd̄ eiusdē. Symachi q̄s obie
 ceit. quia Petrus ap̄tus p̄hennez meritor; do
 tem cum hereditate innocentie trāsmittit ad
 posteros. **Id** nisi fallo de eis s̄m̄is pontificib;
 plane intelligit. quos par s̄ctimome splen
 dor illuminat. **Transmisit** igitur Petrus san
 ctitatē status nō vite. trāsmisit s̄ctiomā ca
 thedre nō p̄sone: ut h̄edes eēnt futuri p̄ntifices
 sue v̄tutatis. atq; cā; occasiōemq; b̄n̄ recteq;

Cap. scdm.

uiuendi. sãcte p̄fessõdi recipient. ⁊ sãditas lo
ci meritaq; p̄cessois aliũ hõie; facerẽt. q̄ na
tura genuisset. Plerumq; enim teste **Isidoro**
Dũ mutat stat⁹ ⁊ mutat mentis affect⁹. **Acce**
dit. q̄ sicut exellẽtia; ⁊ dignitatẽ; ita dignita
tis seqlas vic; erũnas ⁊ labores **Petrus** trãf
misit ad posteros. Quas dũ in pturbata men
te cõsidero. nescio romanos p̄tices tũta mi
seiaz laboz dolorũq; immẽsitate resperfos fe
lices: nũ potius infelices aut miseros dixerim
Insepabilẽ em̄ ⁊ affixus atq; anexus est huic
culmĩ cũctaz mentis afflictionũ ⁊ pturbati
onũ aceru⁹ gũissim⁹. **Idq;** ipse **Hieronõmus**
nõ negauit inquiring q̄ non est facile in loco
Petri et **Pauli** tenere cathedrã. **Et Aug⁹.** Sic
nihil in hoc seculo exellẽtius: ita nihil in hac
vita laborios⁹. nilq; difficili⁹ ac piculosius p̄
tificat⁹ officio. si eo mō nõ militet. quo impa
tor; x̄ps iubet. **Qd** an v̄z sit; vnusquisq; in ea
sede locat⁹ nõ mō expicitur; s; patitur. qui pl⁹
miseriaz mentisq; amaritudinũ in se cõspicit;
q̄ legat in codicib; qd si tã graues hui⁹ dig
nitatis aculeos non sentit; oim eũ miserimũ
dixerim. **Nã** ut aiũt xp̄am nõ nosse miseriam.
fũma miseria est. quis enim oro letus **Quis** fe
lix in tantis miseris esse potest. **Quis** securus
inter mille picula non semel s; iugit̄ iactatus.

liber I. de

Ruis rurs⁹ felix appellari audebit. in quē vnū
omniū mōliū etiā vilissimōz hominū ora. lin
gue mordaces cumulatiſſiē a impune armāe.
que vtrūq; suū hōiem vehementissimē turbāt
Ruis oro Greg. magnū vnū inē fūmos ponti
fices post Petrū dariores. sanctiores. aut felici
orem negabit. Is tamen grauissimis mentis
tempestatib; a diuersis aduersitatib; siue in
felicitatib; vegebatur Nam curay sarcina de
mū emuloy detractionibus pturbat⁹: in seq;
pene distractus ut canones ei⁹ hñt: in seipſū
indignat⁹ dicebat. Infelix ego in ecclesia ista
quid facio: vbi me episcopi despiciūt et detra
hūt oipotenti deo gratias ago. Quid igitur ē
q̄ felicioz post Petrū pontifex se infelicē apel
lat. Aut quis i pōficatu felix erit: qui Greg.
nō hab; infelicitate sorte. Aut cū quo rurs⁹
aliquis felix sit: qui cū Gregorio nascit. esse
infelix. Equidē tanta miseriaz a pturbationū
mole hic beatus sumus pontifex refert⁹ fuit.
tot mentis pturbationib; et cruciatib; cōstri
ctus: ut quēadmodū de seipō in registro ait.
tedio rez vict⁹ nullū mai⁹ supplitiū. q̄ illā fū
mam felicitatē putabat Dicebat rurs⁹ spino
sā fore cathedrā romani pontificis. fastigiūq;
illud summū acutissimis vsq; quaq; conser
tum aculeis: adeo ut corona et purpuratum

Cap. secundum.

frigiū nō tam aurea q̄ ignea censeat. Id q; et
Adrian⁹ papa nō negabat. Referebat em̄ se
pe teste poliō: q; nō iocūdis. letisq; gradib;
ascēdis; s; in mude ⁊ malleo dilata; eū dñs
quē precabat ut dextera; apponeret; q̄ in sup
portabile on⁹. tāq; infelicē ut ita dixerim feli
citātē ferre posset. Rursus iuxta quendā sapi
entē. q; duplex se offert mōlib; via q̄ gradie
dū est. altera ad laborē. altera ad miseria; du
cit. Eligat igit̄ quā sibi vult hūmus pontifex.
Aut em̄ sese miser. aut ex libero seruū agnos
cat necē est. Quo fit ut apud semetip̄ quietē
animiq; trāquillitatē optās. ⁊ equē nō inue
niens. descendisse nō ascēdisse recte arbitra
tur. Naz; curis multiplicib; implicat⁹. ascēho
nes suas afflictioēs pot⁹ ⁊ spūs molestias ex
tinabit. q; teste Greg. q̄nto quis altior erigit̄.
tūto curis grauiorib; onerat. eisq; popul̄ mē
te ⁊ cogitaōe supponit. quib; preponit digni
tate. Quo fit. ut q̄nto aiq; ingenio polleat. in
tūto curaz tumultu ⁊ aduersatū sibi rerū af
siduo cōflictu quo se ferat ignoret. Quippe ad
spūalia reddatur imbecillior. qui sibi in terre
nis videt diligentior. q; ut aiūt. facile celestia
amittuntur. cū frena diliquūtur. Rursus qui in
eo fastigio sedet dū securitatē vite eterne cap
tat. ad interitū ad periculū currit. Quid ergo

felicitatē habet cū nihil est securitatis. Quis enim securū sūmū pōtificez arbitrabitur. qui de portu sciēs fugit ad naufragiū. Si enim in pua aqua cū tempestate periculose nauigat. quāto piculiosior erit nauigatio ī mari magno a spatioſo. vbi reptilia quoz non est nūer⁹: quoz quedam blādiendo syrenaz more mīseros decipiūt. quos dū eleuāt: deiciūt ī p̄fū dū maris. Quedā reptiliū genera ut glutiatz appropinquāt. que sua sūt querūt. nō q̄ salutis nauigatiū. Quedā demiq; min⁹ ledunt. dū apte infidiātur. q̄dā moē beluaz sub amicitie coloē nauī appropinquāt: ut illā dorso subuertāt. quā rectis mēbris inuadē nō valūissent. Et ut paucis agā. q̄d eē potest ī tāta tēpēstate secur⁹. Nā teste **Greg.** q̄d est aliud potestas. culmis. n̄ tēpēstas mētis. Distrahit cte tante dignitatis curaz tāta rez sollicitudo. q̄ mētū pōtificis etiā si ferrea marmoreaq; sit. ofusionez īgerit a sui ipsi⁹ ignoratōez. Nā in **Greg.** sepe suscepta cura regimīs p̄ diuersa et aduersa ī seipsa collidit. a ipse d̄ quīsq; inueniē ad singula. dū ofusa mēte diuidit ad multa. Demū ī hīs q̄ dixim⁹ si illis ifelicitatē a piculi gen⁹ addideris nihil ē cur sūmū pōtificis felicitatē. ī feliciorē a miseriorē cunctis mortaliū miser ihs nō ostendas. Obstat enim sue sup̄me exellētie

Cap. secundum

sue momentanee felicitati. interioris sui huiusmodi ignis inextinguibilis conscientie remorsus assiduus
vermis. qui non consumit nec consumitur sed cruciat.
Que omnia tanto premunt gravius quanto que suo
congruunt officio. aut non egisse. aut neglexisse
dignabiliter non ignorat. **Demum** si illud periculo
primum dicimus. qui paucarum animarum
curam suscepit. quo pacto letus quo securus erit.
qui omnium curas in se unum transtulit. **Fortes**
certe illos huiusmodi dixerim nisi leue putet sar-
cinam. quos pulchre **Bernhardus** tangit inquit
ens. grauiori et periculo fieri debito tenetur atri-
di. qui multis animabus ratione sunt reddituri.
quod iuxta prophetam de manu pastois peccata popu-
li requiruntur. **Idem** periculum summi pontificatus
magnus **Gregorius** plangebat. atque in ipsa sua
assumptione grauius deplorabat. ut ex eius
registro colligitur. **Ait** enim cor meum dereliquit
me nolite vocare me noemi filios enim perdidit
et ope per frenas curas. prius erat super altitudines
terre. sed post curarum fluctibus et tempestatibus sum depre-
sus. **Et** subicit. **Rursus** ad hoc sufficit ostendit. **Similia**
vocari leo potest. sed non potest fieri. quasi dixerit **Voca-**
ri in ecclesia possum summi pontifex. sed ope fieri
non valeo talis. nisi quod tali dignitati congruunt
digne pagam. **Hec** pauca inter nimia de summi
pontificis spiritualibus miseris laboribus. curis. et

mētis amaritudinib; a me breuī diserta sunt
 Ad te que infra tāgētur: cū de epōꝝ et aliorū
 ecclie mistroz aculeis laboib; a picul fmo eit

Capitulū tertū de plurimis tpalibus a
 corpalibus incōmodis: a maitudinib; a
 miserijs a calamitatib; romanoz pōti
 fici. a de illoꝝ pmp̄tis a ei diuidis labori
 b; a picul. arietatib; a isepabilib; erūnis

Qui aures audiēdi h; nō sine mag
 no meroē audiuit eas spūales mi
 seias a mētis afflictioes. pauclas
 qdē ex multis. s; veras atq; p̄gues: easq; spiri
 tus amaritudines: incōmoditates ac laboēs
 sed et pericula que sūmū pontificē comitātur.
Sup̄est iuxta pollicitū ordinem. ut cetera in
 cōmoda aduersa et pericula tempalia. que
 eosdē sūmos pōtices dū in hoc laborioso vi
 te p̄ntis certamie militāt. tpalie siue corpalie
 p̄mūt breuissime audiam⁹ In q̄ re magna no
 bis se offert ad dicend̄ copia. si eēt qui tā grā
 di negotio parē dicēdi vim accōmodaret. De
 mus igit̄ atq; p̄ cōstātī fateamur. q̄ p̄q̄ dif
 ficile cōtingit. et fingamus alicui⁹ sūmū pōtifi
 cis tantā aliqū fuisse aut eē posse gloriā. tācā
 v̄tutē. moderatiōē atq; industriā: ut ei cūcta

Cap. Tertium.

succedant p̄sp̄a. Demū honoratus plurimū
fit. et in omni orbis plaga laudat⁹ et adorat⁹.
cui omne genu ut debitū est flectat. Obstant
tū hñs exterioribz felicitatibz plurima. q̄ pot
us cruciat̄ q̄ satiant. nec tm̄ delectēt q̄ p̄māt
Primo quidē obstant domestice cure. obstat
rursus inq̄ssiā auūditas. et ut ita dixerim ra
bidissiā rabies p̄p̄inuos exaltandiz atq; car
ne et sanguine reuelātibz. familiā. gen⁹. stirpē
p̄petuādi. **V**olūt enim nōnulli. sūmī p̄tifices
ut a se iā nō vnaz. s; plurime insignes familie
et noiātissie dom⁹ incipiāt. illustres p̄ncipat⁹
nascātur. quoz desiderio nō deerūt priscoz ex
empla pontificū et lōge min⁹ qui huiusmodi
p̄posito faueant. **N**ā docti piter et indocti idip
sū suadebunt. alij fabulas. alij scripturas alle
gabūt. auctoritates retorq̄būt. pruriētes pon
tificis auribz. ecce inquit. nemo carnez suam
odio habuit **C**rist⁹ q̄ cui⁹ adiones sūm⁹ pō
tifer illi⁹ vicari⁹ imitari debet. cū dilexisset su
os. vsq; in finē dilexit eos. quā sibi cōiunctos
exaltauit. s; ad crucē dixerim **M**ulti multa di
cēt ut placeāt. qz idip̄sū placere pontifici nō
ignorāt. **P**lurima suadebūt ut decipiāt. fateor
tū. facile est decipe volentē. **S**; plerūq; decipiū
tur in adinuetionibz suis. et inde punire eos
diuina p̄uidentia ordīnat. vnde p̄cēm insurgit

Nonnūq̄ em̄ ingrati sūt nepotes a otribules.
 ingrati p̄m̄ qui. ut a t̄ge **L**ibie sumē exemplū
 liberti cui nepos aduersus fuit: a p̄p̄i qui vite in
 fidiatores ac frat̄z infectores. **D**emū si grati
 erūt: heredes quidē; pecunie erūt. sed de h̄ed̄es
 v̄tutis. **A**dd̄e q̄ si virtuti dediti. si studiosi fue
 rint atq; merito diligēdi. h̄ij p̄ eoz v̄tute ple
 rūq; emulos h̄nt: totaq; cōtra eos armae in
 dignoz turba. **I**d tū raro cōspicimus: quimo
 sepi⁹ q̄lificatū sanguine p̄ferunt qualificato
 sapiētia a v̄tute. putātes ex caritatis ordie ex
 cusatos: quā a se a suis icipe aiūt. **Q**uo fit. ut
 dū sūm⁹ p̄t̄ifex eūip̄i caritatis ordinē serua
 re se simulat: in eū cōmittat **C**ū itaq; ordinata
 caritas id p̄mū exigat. ut cōiūctos sāguine sa
 piētie a v̄tuti p̄ditos diligam⁹: eosq; spūali
 b⁹ honorib⁹ ceteris p̄feram⁹. **Q**uib⁹ nō similib⁹
 nō b̄n̄ficia. nō p̄mōcōes. s̄ p̄mōmū si egent
 relm̄q̄m⁹ natureq; nō carni subueiam⁹. **E**con
 t̄e plerūq; fit **E**xaltāt ei indignos. p̄tereūt dig
 nos. s̄ nō diu trāsit multa tā improba p̄sonaz
 accep̄cō. ā em̄ taliter exaltati ditatiq; illa oia
 breui cōsumūt t̄pe: q̄ alibi lōgo erutiati p̄t̄i
 fices luituri sūt. ā rep̄t̄ia morte eripiūt. eosq; i
 mom̄to p̄dūt: q̄s lōgo studio max̄isq; ip̄e d̄ij
 a aie picul̄ in altū p̄uere. a q̄s exaltarūt in
 vita: s̄ uare a morte nō valēt. **Q**uipe q̄s heri

Cap. iij.

et nudius tertius ad magna leti duxerunt fasti-
gia hodie mestis ad pua ducunt se pulchra. Et
ut paucis agamus. conspiciunt assiduas fratrum
nepotum et carorum primarum mortis. ne dixerim
ceas. **T**aceo quod summis pontificibus heres incertus
est. successor incertus atque non placet ne dixerim
emulus. **Q**uod si ais. quod ne id pontifici officiat. qui
dum vivit super cunctos mortales gloriam et impium ob-
tinet. et omnes viventes iudicans a nemine iu-
dicatur. **Q**uipe qui in eum solum obloquuntur
sacrilegi reputantur. **Q**uibus facile respondemus.
Primo enim sublimitatem et potentatum non nega-
mus. **S**ed illud attendere libet. quod quod sublimis quod
sedet. eo gravius descendit. **V**ix enim ex alto sine
periculo aut labore descendit. **S**ed ut quidam sa-
piens sapienter ait. hoc inter prudentes et igna-
vos incertum. quod illorum descendus est. istorum vero pre-
cipitium atque ruina. **N**am teste **Aug.** quanto gradus
altiorum tanto casus gravior. **E**t rursus. quo plus
ceteris quisque potest. eo magis scire sibi esse me-
tuendum. **Q**uod rursus. ubi romanum pontificem super mor-
tales gloriam honorem et laudis nomen obtinere.
neminemque in eo nec vivo primum quem finit
aliquid cogitare neque has puerile indicat. **F**ate-
dum est quod non deerunt qui laudent. et in celum usque
eius nomen et gestorum suorum facta extollant. co-
lant. venerentur et adorent. **E**t ut quidam ex

modernis dicebat. nec deerūt qui obſideant &
 circūſtēt ſūmo pontifici. qui demū aſſiſtāt. ne
 dixerit reſiſtāt. ſ; nec deerūt q̄ ſeico trā ſternāt &
 celos apponāt mobiles. ut ſub vmbra glorio
 ſus ptrāſeat. ſ; vſa vice nō deerūt q̄ inſ ea oīa
 obſeq̄orū gnāzi eū vnū oculos figāt. de eo in
 dicēt: obloq̄nē. act⁹ arguāt q̄s corā extollūt.
 v̄ba diſtorq̄ant q̄ paulo añ i p̄ntiaz plena ſa
 piētia ac ſēſū cōſumatū dixerūt. Nec deerūt qui
 famā i theatro laerēt: quā i palatio laudāt.
 vitā ſeorū carpāt: quā corā illo cōmēdant. Et
 quicq̄d mali. quidq̄d adūſi accidat: ſibi v̄m
 vulg⁹ attribuet. Si pacē. ſ; cōcordiā. ſūm̄ ponti
 ficis opa populi ſuſcipiūt: nō deerūt qui id ne
 gēt. alias em̄ ut iniquiūt futur⁹ eāt ſi qd̄ vero
 belli. ſi qd̄ diſcordiaz. etiā ſine pōtificis culpa
 acciderit. ipe vn⁹ eā & fomētū eit. Rurſus ſi viſ
 eiſdem romanis pontificibus cuncta eis viti
 ua & proſpa ſuccedant. aliqua tamē imo plu
 rima eiſiſtis omnia habentib⁹ deerūt. Deelt
 primo naturalis videlicet libertas. qua ſe ex
 libero ſeruū cōſtituit. quia meito liber eſſe ne
 quit: qui ſeru⁹ eſſe maluit. Ruo em̄ pacto dū
 cathenis quis vinct⁹ eſt: liber eſſe potelt. Aut
 quō piſcis liber inē hamos erit. Aliud demq̄
 romano pontifici deelt. etiā cuncta poſſidendi
 forte inepte dixi. quid em̄ oīa hñti deſſe pōt.

Uo^v

|
 <

<

Cap. iij.

Certe quā dicat ei verum. a minimo itaq; vsq;
ad magnū oēs adulaōm student. artificiose
ei loquuntur: ut decipiant. in dolo suadent: ut
vincāt. fraudulenter supplicāt: ut optata per
tingant. Et quia adulaōez sine dolo esse nō
dubitat. dolose sese blanditores confederant:
ne alter alteri cōtradicat. ⁊ veluti oratoris fi
nis est p̄suadere v̄bo. medici farmacia curare.
sic adulaōis finis est persuadere verbo dolo
so. Nam fistula dulce camit: dū auceps decipit
auēz. Et iux̄ Hiero. nec venena danē: n̄ melle
circūlmita. h̄i paēs faciūt deo p̄tīfices dīnos
p̄ficiēt. S; nisi fallor in eo se p̄tīfices plurimū
dimitatis h̄re oprobarent. si tales capi facerēt
ad tormēta. ⁊ in eo se dei cultōēs agnoscerēt.
si tales deceptōēs ḡuissē punirent.

Capitulū quartū de alia infelicitate et
calamitate romanoꝝ pontificū. videlicet
quia diu non viuunt in pontificatu ⁊ de
causis ⁊ racōnibus huius breuitatis vite
in eisdem sūmis p̄tīficibus potius q̄ in
alijs monarchis ⁊ principatibz.

Helices et p̄beatos sese sūmi pontifices
arbitrarent: si h̄is tm̄ calamitatibz.
miserijs. et amaritudinibus. quas

No
voluntrem dnm
describit auceps.

paulo an natra lūm? nō p̄merc̄tur. **S**z vltra ce-
 teras: ea vna oīm grauiſſā nuſq̄ a mēte deci-
 dit. q̄nimo continue affligit. veget a cruciat.
 cui? opacōne reliq̄ oīa incōmoda labores a pe-
 ricula leuia quidē et tolerabilia. ſz et dulcia
 ab eo reputantur. **C**ū em̄ ſcriptū ſit qz pellē p
 pelle dabit homo. a cūcta dabit p vita ſua. **E**o
 fit. ut breuis vita et p̄matura mors ſicut vlti-
 mū eſt oīm t̄ribiliū. ſic cūctis picul a laboribz
 grauior atq; moleſtior exiſtit. cūctas em̄ cala-
 mitates a captiuitatis miſeias popul⁹ iſrahe-
 litic⁹ pati voluit. ut ſolū viuēt. Dicebat em̄
 meli⁹ ut captiui viuētes ſuiam? **N**abuchodo-
 noſor regi. **E**ſt ḡ ſūmoz p̄tificū ut aiūt illa ſū-
 ma ifelicitas. a rāto ſtatu coniūcta ifeliciſſā
 calaitas. qm̄ et ſi cūctis affluāt bonis. nūq̄ ut
 aiūt diuti⁹ in pontificatu viuāt. ut de eoz quo-
 libet ſcriptura dicē videat. qz ante ruinā exal-
 tabit cor. **E**t iterū exaltat⁹ cito oſūmat⁹. et in
 breui expleuit tēpa multa ſupple q̄bz alias vi-
 uere debueāt. **E**t itez ī eoi p̄o q̄ p̄matū ſup om-
 nes mōrles tenet: illd recte impleat. qz oīs po-
 tētat⁹ vita breuis. **R**apiūē q̄dē ſūm p̄hules a
 cūctiſſe poſt aſſumpcōnez moriūē. adeo ut poſt
 eoz p̄ceſſorē petz aplūm q̄ p qnq; circū āno-
 rū luſtē ecclē p̄ſunt. null⁹ poſt eū ſucceſſor hōc
 ſpatū p̄tificat⁹ equit. q̄nimo ſi moderna libz

Cap. iiii.

tpa contemplari. vix ad rōnū sedis culmen eue
hitur. qui paucoꝝ metas transcendat annoꝝ.
Rue siquidē breuis vite necessitas cū dignita
tē annexa videatur. merito apud hoies natūā
ipsa viuere cupidos. precipue sedētes in ea ca
thedra omnīū mōliū infeliciores. et calamito
siores reputādi sūt. **V**ex q̄ hec nō recens est q̄
rela. s̄ antiqua certatio. ⁊ apud maiores no
stros tam mōstruosa ⁊ pdigalis calamitas.
nō solū in stuporē adducta est. s̄ eius ratio ⁊
causa sepe quesita. **N**ec tū arbitrati meo satis
inuestigata repitur. decreuī succido sermone
differere. **N**ū ea res ita sit. Demū an sufficiens
ratio siue causa breuitatis vite **R**omanoꝝ pō
tificatū. potius q̄ alioꝝ presidētū assignari va
leat. **I**nter scribentes igit̄ repim⁹ **P**etrū da
miani. in scripturis dīmis eruditū. ac vix elo
q̄ntissimū ut eius quedā habet epla. in̄roga
tū fore ab **H**onorio sūmo prefule. quid cause
tante eēt infelicitatis. **I**s igitur cās et racōes
inuestigare conat⁹. **I**d circo arbitrat̄ dīmaz
p̄uidētiam ita disponere. ut humano generi
metū mortis incutiat. ⁊ q̄despicienda sit tpa
vite gloria. in ipō glorie principatu euidenter
ostendat. quaten⁹ dū precipu⁹ ⁊ suprem⁹ om
nīū hoim tam angusti t̄pis expendio moiatur.
tremefact⁹ quisq; ad prestolandi sui obitus

custodia; puoce. Et arbor hūani gñis dū ca-
 tumē a vūcē suū tā facile corruisse cōsideratz
 flatus cussa formidimis in suis vndiq; ramul-
 culis extremisecat. **S;** subicit q̄spiā fortassis obi-
 ciet. **Cur** a regib; cesarib; q; hec eadē vinēdi
 breuitas non occurrat. **Nā** a octavian; augu-
 st; q̄ ipante saluatori mūdi de v̄gie nasci. a da-
 uid rex de cui; stirpe digē ē ppagai. alē quinq̄
 gitasey. alē q̄dragita ānoz circū regali fasti-
 gio floruerūt. **Et** post xp̄i aduentū **I**ustianus
 quinq̄ginta fere ānis impauit **P**ost q̄s a ali; **v**
 vic; vsusq; regnū p̄ncipes et si minusculo. nō
 tū ad instar rōnoz p̄ncipiū breuissio reguerēt
 tpe. **Ad** qd̄ facile **P**etr; **D**amiani r̄ndet. qz cū
 vn; omni mūdo papa p̄fideat; reges aut plu-
 rimos in orbe terraz sua cuiusq; regnū meta
 cōducat. a quilibet impator ad pape vestigia
 corruit. qui rex est regū a p̄ncips impantiū.
 ac cūctos in carne viuentes; honore et digni-
 tate p̄cellit. **Q**uo fit. ut quolibet rege defūcto;
 solū regnū eius destituat administratione.
Cū vero sedis apostolice pontifex moriē. vni-
 uersus veluti omni p̄re mūd; orbat. qd̄ em̄
 affrica de regib; asie. aut quid ethiopia de his
 panie p̄ncipib; sēt. **Nā;** siue moriātur siue vi-
 uāt. qz p̄cul a se remota sunt. vtrūq; indifferē-
 ter ignorāt. **E**st et aliud. cur mors cuiuslibet

Cap. iij.

regis nō magnope fit terror: quonia; secula
res principes qui turbis popularib; prefunt:
sepe gladijs premūtur. Na; ut de multis pau
cos adhibeat; **Gaius** **Claudi** **Nero** **Galba** **Ot**
to **Vitellius**. oēs isti impatōes p̄ otinūa sunt
seriē vn̄ post alterz p̄ncipati. a excepto **Clau**
dio cūcti sunt vel suis vel hostiū gladijs inter
empti. Postmodū q̄ sicut **Romana** tradit hi
storia **Anthoni** **Alexāder** **maxim** **Gordian**
detius **Gallus** **Volusian**. omēs hī seiatim
sibimet p̄ otinūū ordinē succēdētes. gladio tru
cidante p̄strati sunt. **Seculares** ergo p̄ncipes
q̄ diuerse mortis casib; exponūtur: cor audiē
tū eoz exitu nō terret. **Pape** vero vita q̄ so
la naturalis obitus lege cōcludit. eius ex hac
vita trāsit sine graui formidine non auditur
Porro q̄ terreni principes regni sui quisq; ut
dictū est limitib; includūtur. causa nō est. cur
p̄ alienas mūdi puintias eoz obitus diffun
datur. **Papa** vero q̄ solus est oim eccl̄az vni
uersalis **Ep̄s**. cū luce priuatur: mors eius per
ampla terraz regna diffundit. **Et** sicut sol q̄
solus lucet. si edipsim forte sustineat. p̄sto ne
cesse est. ut tenebras tot⁹ vbiq; mūd⁹ incur
rat. sic papa cū ex hac vita cēdit: illico quia
vnus in mūdo est: longinqua regnoz spatia
mortis eius fama parit. **Et** cōsequēs est ut q̄s

tā sublimis singulariq; p̄sone cas⁹ obturpat.
apeq; vocatiōis exitū tremefactis. viscerib; ex
pauescat. **V**bi nōnd quā velit ōmipōtēs deus
Ro. pōtificis vitā hoīb; in edificatione p̄desse.
cui⁹ etiā mortē decreuit saluti gentiū mīstratē.
quāto studio debet lucris aiay dū adiuuāt in
tendē cui⁹ mors puidēt ad creatorē suū aias
hoim reuocare. ut dū se p̄ez orbis eē cōsideratz
ab ipetrāda tot filijs hēditate dehdia nō tor
pescat. **H**ec ē illi⁹ sapiētis sētencia. q̄ a alijs
p̄suasiuis caus et ratioib; inuari potest. **P**rio
q̄tē q̄ cū dīna p̄uidētia nihil i orbe agat. cui⁹
legitīa causa nō p̄cedat. **D**ie arbitrandū ē. q̄
nō nisi ex iustis caus in dīna mēte recōditis:
vitam sūmoz pontificam abbreviat. **E**t inter
ceteras ut xpm̄ imitētur i vite p̄odo. quē imi
tari dūt in viuēdi mō. a vicari⁹ p̄onū seq̄t. q̄
itēpestiue a i dimidio ānoz suoz ab hac luce
s̄tract⁹ ē. **I**pe em̄ dixit q̄ m̄ mīstrat me seq̄t.
Rurfus imōz de⁹ inter rect⁹ vitā donat a adi
mit. s̄m suā nobis incognitaz iustissimā distri
butionē. sed a cū equissimus arbiter existat.
ita suis mīnistris a fidelib; vitā distribuit. ut
nec alter ex recepto beneficio supbiat. nec alijs
eius felicitati inuideant. **O**bliquaretur siquī
dem eadem diuina a equissima distributio: si
cuncta felicia a pros̄pa q̄ s̄l singul denegatz

Capitulum. iiii.

vn̄i cōcederet **E**a igit̄ diuina p̄uidentia omnia i
mēfura et pondē equās: pape vicario suo fū
mū oīm felicitatū culmē donauit. s̄ ne tāta fe
licitate intumescat. lōgā adimit vitā. **C**eteris
vero mōilibz qđ illi vn̄i negauit: et̄e indulg;
ut ille habeat: quo istos excedat. et̄ illi obtine
ant: de quo ille inuideat. **A**ccedit quoniā cum
omniū mōiliū studia ad viuendū tendāt. or
dinat iustissim⁹ deus: ut tam vehemens viuē
di studiū mors preueiat. in eo presertim qui
ceteris potiusq̄ sibi viuere optandus esset.
Quare in eo t̄nto celerit⁹ vitā eripit: et̄ q̄nto stu
diosi⁹ illā cupit atq; custodit. q̄ iuxta **G**reḡ.
q̄nto mens hūana se p̄ desideria dilatat. t̄nto
ad recep̄onem effectū angustat. **E**t itez hec
hūana vita p̄ momēta deficit. et̄ cū plus viuē
di desiderii crescit. ipsa viuendi anxietas desi
derio terminat. **Q**uo fiet. ut ipsi romani p̄tifi
ces omnia h̄ntes facile agnoscant. q̄ decipiū
tur in cogitacōibz suis. dū sibi longā vitam
p̄mittūt. et̄ qui non ignorāt q̄ nō est h̄is via
eius discāt ea desiderare que p̄sint. et̄ dū p̄ po
tentiā stare se putant. q̄ facile cadant aduer
tant. **D**emū negat rectissim⁹ deus vicario suo.
que optat ad ei⁹ soli⁹ utilitatē. cui donat que
sunt ad eius veriorē salutē. **N**ā iuxta **G**reḡ.
multa incōmoda incurrūt sepe homines diu

viuendo. Ex hijs itaq; caus putarūt nōnulli
sapientes a curiosi viri Romanos pontifices
non diu in pontificatu viuere. An autem raci
ones ipse vrgeant statim subitiemus.

Ca. q̄ntū de uerrissimis caus breuitatis vi
te sūmoz p̄ntificū. a an sit v̄z v̄mformi
ter q̄ paz i papatu viuāt. a an hoc Ro
mami p̄ntifices differāt a ceteris mōlibz.

Assignate sūt cause a rōes breuitatis vi
te sūmoz p̄ntificū put quibusdā sapi
entibz placuit. q̄ et si v̄ē a exēplēs ac
racōi satis r̄sone videāt: p̄ eo maxie q̄ tiorē
mortis ac cōtēptū culmīs dignatū p̄suadē vide
ant. a ob eā rē aures demulcāt. q̄ tñ in mēte
dīma recōdite sūt. cui⁹ iudicia ut abiss⁹ multa
nob̄ i cōgta sūt. Rurs⁹ nō audōitatibz sacraz
scripturaz. s̄ pot⁹ p̄suasōibz imitūēz credim⁹
rōes ipas nō vsq; adeo militaē ā satis sufficē.
ut fatel oporteat statui a culmimi sūm p̄ntifica
tus gn̄aliē tribucū eē. aut v̄mformē inesse. ut
tantū apicē. ascēdētes digni ā non digni. s̄cti
aut reprobī. pro eo solū q̄ in pontificatus cul
mīme sedent vita longa aut alias eis a dīma
prouidentia destinata frustrari debent. ne
aut̄ eos imitemur qui dum̄ aliena refellunt.

Capitulum Quintum

sua non improbant. alii rem ipsa; repetentes plurimis a nostro iudicio veridicis fundamentis deducem. alienum esse a facti veritate cunctis videlicet sumis pontificibus; uniformiter insitum et proprium esse. ut pax in pontificatu viuatur. Idque ne dum alienum a rei veritate. sed nec recta fide fore credendum arbitramur. quoniam in ea ipsa viuendi conditione aut breui aut longeuia. ipsos sumos pontifices a ceteris hominibus non differere. Et si forte ut plurimum diutius eos in pontificatu viuere non cernamus. id non ex natura. aut infelicitate status siue dignitatis Apostolice. sed aliunde veluti in ceteris moribus contingere. Deducem igitur primo luce clarius aliunde rationes pontifices. et ex alijs potioribus et notioribus causis diutius non viuere. In sequenti vero ea breui expendio rationes afferemus. quare sumo pontificatui non insit uniformiter: ut illum assequentes pax viuant. Primo igitur putamus facti presuppositum veritate carere. quoniam si sumorum pontificum analogia. si illorum assumptionum temporum etates aio recensemus: vti quod repiemus eosdem pontifices non modo breuiori sed longiori tempore ceteris fidelibus vixisse. Quippe cum ut plurimum non nisi senes ac mature etatis viri. et a validudimarum ad summum eligantur pontificum. Quod mirum si pax in papatu sedeant. quod diu annum illum vixerent. Nihilominus plurimos in senectute

assumptōs legim⁹ diu sedisse **L**inus em̄. xij. ānis vixit ī papatu **C**let⁹ totū **L**eo q̄rt⁹ licz senex. xv. ānis **F**abian⁹. x. a. viij. **P**ascalis et **D**amafus **V**igili⁹ **I**nnocētius atq; liberi⁹ totū dē **L**eo q̄rt⁹ licz lōgeu⁹ etate a valitudiarius foēt cū cathedrā ascēdit. xx. tamen ānis p̄fuit **A**lexander. xxi. **B**eat⁹ vero siluester. xxij. ānis sedit. **R**urſus **A**drian⁹ p̄m⁹. xxij. annis vno min⁹ mense p̄fedit **L**eo vero p̄mus. xxv. feliciter p̄fuit annis. sub q̄ duo p̄comerica ap̄ calcedonā fuerūt cōgregata cōcilia. **Q**uid igiē sibi vult illoꝝ infusa posicō. qui cūctis ī cathedra **P**etri sedētib; vitā adimūt; cū tam vni⁹ hois ad omnes p̄portione habita plus ceteris viuē oꝓrolētur. nisi velim⁹ eos solū quā petri cathedrā tenēt. lōgiore vita p̄ ceteris viuere. **A**ut forte velim⁹ illos tūc naturalit̄ nasci. tūc viuē icīpe; cū assumūtur. **A**ut forte oꝓramur; exēpli grā **C**alixtū secundū post octogēsimū assumptū ānū p̄mature captū. q̄ quadriēnio fere tm̄ p̄fedit. q̄bz illud **R**icodemi ī euāgelio facete fil̄ a vere dici potest. **Q**uo em̄ homo p̄t renasci cū sit senex. **A**ut quomodo viuē incipiet; cui naturalit̄ viuē definēd̄ eēt. **S**atis igiē ut putā⁹ viuūt sūmi p̄tiffices; si recte viuūt. longēue p̄fidēt; si diu se viuē a p̄sse arbitrac̄. **S**; n̄ fallimur. iteo nōnulli sūmi p̄tiffices

Rort

Capitulum. v.

inori premature arbitratur: quæ citius quam vellet
Sed forte tardius quam dicit moriuntur. Mira certe res
est. Volunt summi pontifices preceptum a deo esse
ut viuatur. sed nolunt quidam viuere ut preceptum est.
Recte igitur cum eis agit diuina prouidentia. quæ in
eorum vite cupiditatis penam tanto celerius rapiunt
quanto ut prædiximus vitæ cupiunt atque custodiunt.
quæ ut inquit **Gregorius** male viuunt: qui diu se vi-
uituros desiderant. Et **Socrates** dicebat. viuere
non meretur. cui nihil est in mente nisi ut viuatur.
de quo tangemus infra in capitulo vii. Si igitur recte.
si vere atque catholice in ea re loquendum est in
dubie fatendum erit breuitatem aut longitudinem
vite pontificis. sicut et cuiusuis alterius ex illius per-
sona aut propria natura pendere non quidem ex sta-
tu. sed ex reatu. non ex pontificatu. sed ex actu. nec ex
dignitate. sed vite qualitate. nec ex culminis excel-
lentia. sed quietis animi indigentia. Et ut paucis
agamus. tres arbitramur potissimas atque vrgen-
tissimas breuitatis vite quorundam pontificum causas
rationesque communes omnibus: non plus summorum pon-
tificum quam infimorum hominum. Quarum prima est natu-
ra discoueniens. Secunda culpa punitur. Tertia
curarum turba vitam minuens. Prima siquidem cau-
sa. naturalis discoueniencia. Cum enim summus pon-
tifex velut ceteri homines ex quatuor sit elementis com-
positus. natura in eis vim suam equo exercet

No. 6.

vibrantie nisi forte sumi potestates procedant a natura ipsa exceptos. idque ipsi sumope optarentur ut corporis dolores et cruciatum vitaret. **Constat** autem longioris et breuioris vite causam naturalem fore. **Na Augustio** teste et si in manu dei sit omnis vita et mors ipse tamen nature plasmator: sic cuncta gubernat et regit. ut naturam motus suos naturales exercere sinat. **Causa** igitur naturalis longioris aut breuioris vite huius secundum quorundam philosophorum sententiam: spiritus siue aer est. eo quod illum videamus instrumentum esse virtutis operatiuum. et vite induratiuum. quare secundum spiritum proportionem: sic proportionat et vita. quam quidem paucius existit. tunc debilitare vitam abreuiet. sicut in melancholicis. quam vero multius eo casu exufflato calorem extinguit. veluti ventum videmus extinguere lapidem. **Cum** autem grossus erit. utique virtutum vitalium operationes impedit. sicut et quam nimis exilis. tunc enim defacili spirat. quo fit ut mortem abreuiet et inducat. **Arist.** vero et aliorum philosophantium scola indubitata conclusio est. calidum et humidum principia et causas fore longioris et breuioris vite hominum. quanto enim tempore calidum in humido non desiccato. aut non deprauato valet subsistere. et quanto tempore humidum reduci potest atque a calido sustentatum tempore indubitater vita cuiusvis moris durat. **Rue** siquidem mensura circa tria potissime

Cap. v.

attendit. videlicet circa quantitatem item qualita-
tem ipsius calidi et humidum. tertio secundum qualitatem mem-
brorum atque vasorum in quibus operatur. put latius in
libro de morte et vita philosophus tradit. **R**igitur in
humano corpore adest illa disconuenientia. aut con-
tingit caliditatis et siccitatis excessus ipso hu-
mido radicali. aut corrupto aut deprauato necesse
est. ut vita hominis abbreuietur. contingit autem varijs
ex causis excessus ipse. siue humoris deprauatio
secundum naturalium et medicorum tradiciones. **I**d tamen
facilius in principibus conspiciuntur. qui putant se ita
esse dominos stomachorum et ventrum suorum. sicut et om-
nium subditorum. quotidie liquidum pretiosum atque
splendidum saporisque cibis varijsque modis pre-
patis. passim vescuntur. vinorumque varietate po-
tantur. **E**t quod maiore quantitate sumunt. quod auidius et
sapidius deuorat. necesse est ex multorum diuerso-
rumque ciborum varietate grauetur stomachus. **Q**uo
fit ut edendo. edendi appetitus amittatur. genereturque
ventositates. inflaciones in ventre. tremo-
res in membris ac febres. et tandem prematura
mors accidat. **V**nde **Aristo.** de secretis secreto-
rum ad **Alexandrum.** Nihil est inquit quod magis
vitam plongetur quam cauere a supfluitate ciborum.
Nec est quod magis abbreuietur quam comestionem
comestioni supaddere. **I**pcras enim adeo die-
tas seruabat. ut debilitatem corporis ex industria

110

sustinēt. malēs debilē vinē: q̄ robustus a pinguis mori. Dicebat em̄ qz mallebat comedē ut vinēt q̄ viuere ut comedēt **Adēs.** qz alimēta hōibz natura dedit pp̄ durabilitatē: nō durabilitatē pp̄ cibū. **Vic sapiēs Salo.** ait. equa vita hōibz in sobrietate. a q̄ abstinēs ē: adiciet a vitā s̄ falso iḡ culpa psone dignitati attribuit. indignē sūmī p̄tificat⁹ dignitas. pp̄ vētris in gluuē diffamat. s̄ rect⁹ deus a rectū iudiciū suū. pena certe tenet auctores suos scriptū ē. aīa. vita q̄ peccauerit: ipsa moriet. **Et** sonū rationi est ut qui peccat in vitā ppriā: in ea puniat. **Ridiculū** ḡ vidēt asserē mōrles a natūales hōies. d̄ emiatū quēdā statū. aut dignitatis culmē assequētes. a legibz natūe exēptos fore. **Et** p̄serū sūmī dēi vicariū hōiem puz a nature subditū. q̄ q̄nto deo primior existit. t̄nto legibz nature. ut legibz patri sui astringit. natūa enī lex dēi est. qua eius vicari⁹ ligatur. **Secūdam** et principalē causam breuitatis vite sūmōz pontificū. sicut et ceteroz hōminū culpā puniētē dixim⁹. **Nihil** enim magis vitam hōminū abbreviat q̄ peccatum. idqz plurimis diuinis testimoniis comprobāt. qd̄ in eis dēz romanis pontificibz facile repiri libet. **Nā** ad quēdā ex sūmīs a veteribus sacerdotibz qui tipū pro eo tempe sūmōz pontificū gerebat.

Capitulum v.

deū p̄pham dixisse legim⁹. p̄cepta mea coi-
tuū custodiāt longitudiez enim diez ⁊ ānos
vite ⁊ pacē apponēt tibi. Demū in expresso ali-
bi sūmo pontifici longa a deo vita p̄missa est.
Siquidē ali⁹ p̄pha sūmū sacerdotē designās. sup
aspicē inquit ⁊ basiliscū ābulabis ⁊ cōculca-
bis leonez ⁊ draconē. Et statim subicit. Eripia-
eū ⁊ glorificabo eū: ac lōgitudine diez adim-
plebo eū. **Nec** ab re quidē. cū enim scriptū sit ⁊
q̄ opus iusticie vita est. merito s̄cti iustiqz
p̄ntifices ⁊ longa p̄stuntur vita. **Vñ** alibi scri-
bitur si in lege mea ambulaueris. longos fa-
ciam dies tuos. Et iterū. querite deū ⁊ viuetis.
Iniusti vero ⁊ reprobī euestigio vita p̄uatur.
q̄ ad oēs illa vox dicta est. viri iniqui non di-
midiaūt dies suos. ⁊ rursū. iniusti mox sicut
honorificati fuerint ⁊ exaltati deficient. Et ali-
bi. **Vidi** impiū exaltatū et eleuatū sicut cedz
et transiū ⁊ ecce nō erat. **Rue** siquidēz auctori-
tas p̄rie sūmū pontificē s̄ḡt. cū dicit exaltatū
sicut cedrū. que cūctas plantas eminentia et
altitudine vincit. **Talibz** certe ominat̄ p̄pha
dicēs. fiant dies eius pauci. ⁊ sp̄atū eius acci-
piet alē. **vnde** **Aug⁹.** pulchre inq̄t vita homi-
nis media est inē vitā peccantiū hominū ⁊ in-
nocentiū ⁊ angeloz. si vinit homo s̄m carnē
peccatoribz opatur. qui non dimidiaūt dies

suos qui uiuit scdm spiritū p diuturnā vitā
 angel opat. **S;** dicet q̄s piā plerūq; ē probi a
 iniusti diuisi: boni vero pti⁹ uiuūt. **Qd** a fate
 or. a antiq̄ q̄rela ē a p̄his a sanctis uiris. deo
 soli resuata. q̄ntū tū ip̄ a dīma puidētia s̄ctis
 suis intelligē no s̄seq; p̄misit: illud v̄l q; cōue
 nit. ill ne amplius peccēt. istis quia id sibi ex
 pedit. **Nō** enī eis mors ip̄a pena est. s̄ remedi
 um ut molestie et mūdi miserie q̄ eos p̄mūt.
 et alias v̄mci nō poterāt. vite sue breuitate vi
 cātur s̄m **Ambro.** **Vñ Seneca** q̄ videt̄ intēpe
 stiuā mors. iustis est op̄leta vita. q; miseriaꝝ
 finis est. **Quare** subdit. rudis satis videt̄ tirā
 nus. cū poti⁹ a pena liberat. quē punire se cre
 dit. Rapiūtur igit̄ boni pontifices. ut requies
 cāt a laboribus suis. a ne malicia mutet intel
 lectū illoꝝ. **Adde** quia s̄m **Greg.** papam de se
 loquentē. quosdam magis delectet p̄gere q̄
 manere. magis citi⁹ p̄ueniē q̄ morari. ne dū
 oblectat̄ in via. obliuiscat̄ qd̄ desiderat̄ in pa
 tria. Et itēꝝ idem **Greg.** aliqui secreto iudicio
 agit̄. ut electoꝝ vita abbreuiet̄. ne viaꝝ p̄ p̄ia
 diligam⁹. vt igitur paucis agamus. tūc sum
 mi pontifices sumi erūt. tūc felices. tūc vere
 beati. tūc gloriā. tūc famā dilatāt. tūc nomen
 perpetuāt. tūc logos a incolumes vitēbūt. di
 os. si ecclie cui p̄sūt p̄mouēt honore. si fidē quā

Capitulum v.

exaltare p̄fessi sunt. augē conātur. si religiōis
dilatāt cultū. si mores emendāt. si sup̄bos hu
miliāt. si exaltāt humiles. si sūt mūfici in ege
nos. in copiosos frugaliores. si sapiētiaz. si vie
tutes. premio. si vitia equa penarū lance open
sāt. si iustitia vs queq̄q; ābulat añ eos. ⁊ ipo
nūt in via prudētie cūctos gressū suos. si tyrā
nidē virilē reprimāt. si ad pacē orbis inuigi
lāt. si ab oib; extremis equo spaciō discedūt. si
cessat in eis pdigalitas. atest ois auaricia q̄
illa ecēaz vastat. hec gloriā. mentiri veritas nō
potest. scriptū est. qui odit auaritiā: lōge fiet
dies eius. **Tertā** causa; breuitatis vite sum
moz pontificū. nō quidē ipsū pontificatū dixe
rim. s; vrgentiū atq; premēciū turbā curaz.
ac assiduā mentis agitacōez. quia scriptū est.
tristis spūs exsiccat ossa. **Et** itez dēprimūt ter
rena inhabitatio. sensū multa cogitantem.

Hinc Aug⁹ sup̄ illo v̄bo Jacobi quarto. vita
nrā vapor est admod̄ parēs ait. cuiē ⁊ assidue
cogitacōes corp⁹ extenuāt. ⁊ mentis fatigacō
nes rez inextricabilesq; questioes humores
omniū exsiccat. frequētia hominū morbidat.
tristitie d̄sumūt. negotiorūq; sollicitudo coar
tat **Hinc ⁊ cassiodorus**. m̄bil est qd̄ vite hois
magis officiat: ⁊ dies eius abbrevuet q̄ tristi
tia mētis. lāguor ai. ⁊ rez sollicitudo multaz.

Nā sicut teste sapiēte let⁹ aīn⁹ floridā red dīt
faciē. ⁊ iocūditas cordis vita est cōsumata ho
minis. ita anxi⁹ et curis fatigat⁹ aīn⁹ ⁊ corp⁹
macerat. ⁊ vires minuit. humid⁹ cōsumit. cali
ditatē auget cū siccitate. Ex qua re appetit⁹ p
ditur. ⁊ tādē mors accelerat. ut pauloante in
p̄ma naturali causa deduximus. Has igit⁹ pu
tam⁹ causas verissimas. has ratiōes. hec fūda
menta breuitatis vite sūmōz pōtificū. nō q̄dē
ip̄i⁹ culminis statū et eminētiam que sancta
est ⁊ in nullo peccauit. s̄ qui ea abutitur.

CCa. sextū in quo assignēt⁹ cause ⁊ ratiōes.
quare illoz opinio non sit tenenda qui
putarūt sūmīs pontificibus bonis et re
probis vniformiter institū ⁊ p̄p̄iū esse ut
in pontificatu paz viuant.

QUæte⁹ ut huic articulo finē dem⁹. ne de
illoz sūmīs nūeroz q̄ ab alijs matuē
tradita leuī ēfellūt. nec cās reddūt.
breuī ratiōes ⁊ motiua adducem⁹ quibz aptis
sime p̄bat⁹ opimionē illā nō eē ferēdā. nec rēa
fide tenēdā vicz sūmīs pōtificibz vniformitē in
stitū esse. ut paz i pōtificatu viuāt. Primo igit⁹
idip̄sū p̄bant ea q̄ sup̄ tetigim⁹. Secūdo quidē
q̄ facti veritas longe aliter rem demonstrat.

Cap. vi.

Tertio eā vite breuitas. q̄ten⁹ nrā; tenet no-
ticiā. i nulla alia totius orbis monarchia. im-
perio aut p̄ncipatu eccl̄astico aut mūdano re-
perit. **Q**uimo si veteris legis fūmos p̄tifices
reges siue monarchas recolē libet. nō eos ta-
li lege. taliq; cēfura cōstrictos repiem⁹. veluti
de **Melchisedech** **Moyse** et **Aaron** **Deli** et **Elia-
zaro**. et plurimis q̄ longo admod⁹ tpe in sum-
mo sac̄dotio vixerūt. ut in precedēti ca. tactū ē
Quarto q̄ nisi fallimur. q̄ vite breuis nccitatē
fūmis p̄tificib; imponūt. deū arguūt accepto
rē p̄sonaz. **N**az cū oim hominū ut scriptū ē vi-
ta est in volūtate dei. in q̄ oēs viuim⁹. mouem⁹
et sum⁹ et ita iudicat magnū sic puū. q̄ scrip-
tū est. pusillū et magnū ip̄e fecit et eq̄litez cura
est deo de omnib;. q̄nimo de hominis vita lo-
quēs p̄pha ait. nō accipit p̄sonaz p̄ncipis. Et
itez. nō subtrahit p̄sonā cuius q̄ dñs. qui est
ōmī dñator. Subtrahēt itaq; p̄sonaz. si p̄ma-
ture vite eius p̄hēdet; citi⁹ q̄ alios vita p̄ua-
ret. atq; a terra subtrahēt. **Q**uinto nō ē verifi-
mile. s; a veritate alienū. deū cui⁹ cura est de ec-
clesia sua. de qua p̄ p̄phaz dixerat quid potui
facere vinee mee et non feciz velle quouis mō
pare occasiōez sc̄l matib; et piculis. atq; eā dif-
fidēs et diuisiōib; patēter exponere. qd̄ esset.
si lege eterna et vniiformitē ordīnass; vicarios

eius in fr̄is p̄ ceteris hoibz paz̄ viuūt eos. **E**x
crebris em̄ n̄ sedis vacatōibz sc̄ismata ple
raq; picula eccl̄ie iminē. ⁊ sepe accidē p̄piciū
est. **A**bsit em̄ a d̄ma tonitate ut hoc fastigiū
apostolice sedis ab eo p̄ cōmuni eccl̄ie vtilita
te. eiusq; v̄nitare institutū. in eis dissidiū. peri
culū ⁊ detrimentū d̄uerteret. et ex eo statu ne
cessario sc̄ismata pueniūt. in q̄ sedētes necessa
rio breui viuendū est. **N**am ut ait **Hieromim⁹**
in remediū sc̄ismatis actū est: ut vnus omni
bus presit **E**t ob eā rem. sanctorū viroz tradi
tiōes ⁊ sacri canōes. vacatōes h̄ sedis ⁊ obi
tus sūmoz p̄ncipalū plurimū formidant. **S**exto
absit q̄ eccl̄ia dei in traditōibz ⁊ consuetudinibz
suis quibz mō erret. q̄ sp̄s sancto regit. **I**psa
tñ p̄ totū mūdum diffusa: sine int̄missione p̄
vita et incolumitate romani p̄ncipis ad deū
assidue orat. **N**ā ut pulchre canon s̄cti Boni
facij martiris p̄ romani p̄ncipis vita atq; p̄
petuo statu vniuersitas fidelium tñto instātus
oat: q̄nto suā salutē post deū ex illi⁹ incolumita
te animadūtit p̄p̄sius p̄dere **H**ec sunt verba
canōis. **E**cce formalia v̄ba. q̄ ōnez dubitatōez
tollūt **E**rraret vtiq; eccl̄ia ⁊ improuide ageret.
atq; deo tradideret orādōz p̄ illi⁹ longa vita
⁊ incolumitate q̄ ex d̄ma dispositōe q̄ eū voluit
et presciuit paz̄ viuere. ⁊ sic necessario breui

Capitulum. vi.

moriturus est. Septimo ex ea breui et certa necessitate moriendizauffer fumo pontifici magis ualidas. h. a. grāde meriti. qd ex incertitudine tps mortis cūdis fidelibz puenit. **Pa;** ut inquit **Greg.** sup illo vbo. q. hora nō putatis q. tps mortis ideo dñs nobis uoluit eē ignotus. ut sp possit eē suspectū. a. dū illud tps preuidē non possumus. ad mortē sine infmissioe prepemur. **Si** ergo papa paz se uinere sciret. p. ole quēs mortē preuidē. posset. q. fieret ut frustraretur. tato bono uic. timore mortis. q. fm **Greg.** tūto plus mors timet. q. nō p. uideri pōt. **P**reterea cū papa sit in statu omnū pfectissimo. indignū est. ut ppter eandē pfectioez alio p. primo bono priuet. uic. q. rādi merito qd ex longa uita iustis puenit. **Quō** enim iustis uitis magis plonqatē uita copralis. tūto felicioz reddidit in effectu premij salutaris. **Pa;** **Au**gustino teste. **Hec** uallis miseriez. fit eis uallē uertatis bonoz spūaliū. **Fit** etiā cāpus certaminis a pugne uictoriose. **Est** em̄ uita nrā fm **Bernhard.** loc⁹ luētius. **Ea** de re **Paul⁹** longā uita optauit siml. a. parauit. cū submiss⁹ in sporta p. muz psecutois insidias dedinauit. **Deniq;** ipse xps dulcissimē matri sue post eius passionem longā uita. p. misit p. a. donauit. **Sed** a **Johanni** euāgeliste que xps plurimū

Diligebat. et ad apostolatū uocauit. nō tñ sine
 suo et plurimorum pfectū ad centesimū vsq;
 annū vno min⁹ vitā plongauit. **Q**d ergo xp̄s
 dilectis suis p̄misit. donauit atq; laudauit ⁊
 idip̄sū vicario suo negare nō debet. p̄ illi⁹ apli
 ori merito ⁊ eccl̄ie sue utilitate. **O**ctauo hec pon
 tificis moēs quā prematurā dicunt. aut est in
 illi⁹ penā. aut in p̄miū. aut ē p̄p̄iū cathedre.
Nō quippe in penā. q̄ null⁹ sine culpa puniē.
Scriptū ē em̄ absit a te dñe. ut p̄das iustū cū
 impio. **I**ust⁹ ḡ et rect⁹ p̄tifer. si paz in p̄tifi
 catu uiueret. ⁊ puniret sine culpa. qd ē in cōue
 niēs. **S**⁊ et alia racōe hec breuitas vite. nec in
 penā. nec in p̄miū eē p̄t. q̄ ex eo qd nccario
 futuz ē. qd q̄s vitare nō valet. ⁊ nō p̄seq̄tur
 nec penā nec p̄miū s̄m **Aug**⁹. **S**i uero sedi an
 nexū ē. tūc seq̄tur absurd⁹ nccē ē. ut vic⁹ aliūde
 q̄ ex uolūtate p̄p̄ia q̄s mereat aut demereat.
 p̄seq̄tur penā aut p̄miū. **A**dde q̄ xp̄s romanā
 eccl̄iaz instituit duraturā vsq; in finez seculi. **I**n
 dignū itaq; uidet̄. ut in sede perpetua sedens
 breuius uiueret. q̄ in ceteris p̄p̄hamis et tem
 poralib; cathedris sedentes. imo ogruū esset ⁊
 ut longioris essent vite. et qd eis a natura p̄
 uenit. de⁹ cui⁹ est vicari⁹ nō auferat. **I**n cōue
 niēs em̄ uidet̄. ut p̄siciens in s̄ctissā cathedra
 diminuōnez vite suscipiat a cathedra quam

Cap. vi.

bene viuendo honorat. et in ea viuens fidelib;
p̄ficiat. **S** neq; est largitati dīme cōsentaneū:
ut abbreviata sit man⁹ eius in vicalo et mini
stro suo. De quo ut supra tetigim⁹ p̄ p̄phaz p̄
missum est. q̄ si in preceptis suis ambularet:
eripet eū et glorificaret eū. et lōgitudine dierū
impleret illū. Cōfirmatur predicta: q̄ si pon
tificat⁹ eēt p̄p̄riū paz viuere. papa dei vicari⁹
et minister est; peioris et durioris iudicis q̄ ce
teri hoies. et hoc in duob;. **P**rimo cum ceteris
p̄mo omnib; hominib; a deo dictū sit. ecce de
di ante faciē tuā vitā et mortē. bonū et malū. si
v̄niformit̄ breuis eēt mors pape: auferet ei il
lud b̄nificiū et istud bonū. ut sit ante faciē eius
vita et mors. **S**ecūd cū de⁹ in dicta auctoritate
appellet vitā bonū. et mortē malū: tūc ea sola
ratione q̄ eius est vicari⁹ et minister: recipet
ab eo odia et mala cū pot⁹ bona sumē deberet.
Ruia scriptū est. q̄ ei ministrat: vita viuet. **E**t
itez. ministros ei⁹ nō derelinquet. **A**bsit em̄
ut deus red dat pro bono malū.

Capitulū septimū in quo enūcēt motūis
illoz qui dixerūt papaz parū viuere in
papatu. et quo sensu sit intelligēda pre
dicta op̄inio. et quomodo cum veritate
possit saluari.

Postremo ut de statu rōmī pontificis nos absolvam⁹. q̄ q̄ ex sup̄dictis luculēter r̄n̄sū sit racōmb⁹ a motiuis in p̄ncipio adductis. q̄b⁹ aliq̄ sapiētes a tēpla tui p̄suadē pot⁹ q̄ p̄bare visi sūt. rōmīs pōtifi cibus vniformit̄ datū eēz ut paz̄ in papatu vi uāt ⁊ nihilomin⁹ p̄iculari⁹ satisfaciem⁹ p̄di ctis racōib⁹. deim̄ ut morē p̄d̄ctis sapiētibus geā m⁹. q̄ p̄hōc⁹ h̄mōi affirmarūt ⁊ reducē⁹ bre uissimē q̄ itellēdu. q̄ sēu. eadē p̄hōcō itelligēda sit vic⁹ rōnos pōtifices nō diu i papatu viuē.

Primo igit̄ dicim⁹ racōes. p̄suasiōes et motiua p̄d̄cōz scripturū ad vnū tm̄ fūdamentū referri. **A**ut̄ em̄ vtile eē fidelibus. **R**o. pōtificū breuē vi tā. p̄eo marie. q̄ illi⁹ breuis p̄iod⁹ ceteris fi delibus t̄roz ē ut sese ad mortē parēt. agātq; de om̄issis penitētiā. **R**urs⁹ ut diḡtatū culmia fa cili⁹ t̄temnāt. que oia vnico v̄bo soluiūtur. **D**icim⁹ em̄ q̄ hac vtilitate ex tali v̄s̄imili t̄iore p̄ueniētī nō eget ec̄cia. p̄sertim cū illi⁹ exp̄sso disp̄edio et v̄nitatis in cōmodo. ac capitis n̄i crebra piculosaq; s̄btractōe. lōge siquidē ma gis t̄roz at; t̄roz mōilib⁹ ex m̄ltōz q̄ vni⁹ interitu incurrit. **P**lusq; meroris a plurimoz florentiū iuuenū p̄matura morte cōcipim⁹ q̄ ex semis vni⁹ naturali morte maximis curis a sollicitudinibus constipati. **A**d contemptū vera

Cap. viij.

dignitatū. alia nobis sūt tradita efficaciora
documenta. Adde quia illarū natura potius q̄
possidentū mors ad eorū contēptū inducē vide
tur. Cui⁹ illa teste boetio: contēptū sūma racō
ē. q̄ recte sp̄nāda est dignitas: quaz maligni
pletūq; assequūtur. a quā plurima picula co
mittātur. Cetera vero ratios. p̄suasiones ve
rius sūt que cōtrarijs a potiorib; p̄suasomib;
tollūtur. Accedam⁹ ad secundū q̄ pollicitū fu
mus. vix; discutere a declarare. q̄ sensu intelli
gēda sit predicta cōclusio: eorū qui dixerūt. ro
manos p̄tīfices vniformit̄ paz; viuē in papa
tu. Dicim⁹ igit̄ q̄ multipliciter p̄dicta positio
ad verū sensū reduci poss;. p̄ quorū intelligen
tia inferim⁹ breuissimās duas cōclusiones. p̄ma
est. q̄ rōn⁹ pontifex recte et pie p̄sident̄. licet
paucis annis post papatū in mūdo fuerit: lō
go tñ tpe vixit. cui⁹. rō est. q̄ totū tps sui p̄tī
ficat⁹ sibi lucrāt⁹ ē. fuitq; sibi idez tps viuū.
Secūda cōclusio ē. q̄ si roman⁹ p̄tīfex nō re
cte nec pie ī papatu vixit licet centū annis in
eodē p̄tīficatu fuerit: tamē non diu p̄mo bre
uissimo tpe censend⁹ ē p̄sidentē. Cui⁹ racō ē
quia residuū p̄mo totū eē sui pontificat⁹ mor
tuū est. Vixit ergo mūdo longo tpe: s; deo. s;
fidelibus. sed sibi breuissimo respectu fructuo
se p̄sidentē. Est ḡ intelligēda positio p̄dictorū

scribentū s̄m hāc vltimā odutionē. vic; q̄ ve
 rissimū est. q̄ Ro. p̄tifer nō pie nec recte. s̄ in
 utiliter presidēs. quāto cūq; tpe in papatu fu
 erit. paz tū in effectu viuit. Nā p̄mo sibi modi
 cū vixit; cū totā pene vitā in ualib; occupatio
 mbus pdidit. paz etiā deo vixit; q̄ ad spūalē
 fructū. Probāndus igit ac roborandus est hu
 iusmōi articulus. P̄tio igit dicim⁹. q̄ Ro. p̄ti
 fer licet longissimō tēpe in papatu p̄fuerit; si tū
 pluris occupacōib; iutilib; a curis et sollicitu
 dīnib; tremens tent⁹ sit; paz viuē dicēdus sit.
 p̄ cui⁹ declaracōe p̄suppōim⁹. q̄ s̄m nrā; Deū.
 nō accepim⁹ breuē vitā; s̄ fecim⁹. nec inopes
 ei⁹ sum⁹; s̄ pdigi. Nā veluti āple a regie opes
 si ad malū dñm venerūt; in momēto dissipā
 tur. Si vero licet pauce bono custodi tradite
 sūt; vsu crescūt. Ita etas nostra bñ disponētī
 longa est. imo si ea vti scim⁹; longissima est.
 si vero nescim⁹; breuē vitā fecim⁹. Papa igit
 si inuutilē a reprehēnsibilē in papatu viuit; pa
 rum viuit. Nam ut aiūt iuriste. Nihil et inuti
 le equipātur. a presidē non dicitur qui inuti
 liter p̄ndet. Ait em̄ scriptura. q̄ conq̄rebat s̄a
 ctus Job. quare imp̄j diu viuūt. S; statī subī
 cit. Verūtamē nō sūt in manu eius tō illi⁹. et
 nūer⁹ diez illi⁹ dimidiat. quasi dixerit. nō re
 puḡt q̄ diu viuāt a modicū viuāt. nā nō diu

Cap. viij.

viuūt: q̄ diu in sua impietate uiuūt. q̄ scriptū
est abhōinacō ē dō vita impij. Itaq; quo ad
deū a effectualit̄ puo tpe uiuūt. Et hoc ē qd̄ sub
paucis: s̄ elegātib; verbis ēfert sapiēs **Salo**
mō. Ait enī si qd̄ impioꝝ longe uite fuerit: in
nihilū c̄putabitur. Ex quo pt̄: q̄ vita ei⁹ licz
longa breuīssima reputatur. Qd̄ idē sapiēs cō
firmat. Ait enī etas senectutis vita immacu
lata. q̄ vita lōga q̄ p̄ senectutem designatur:
p̄p̄ie est vita immaculata. Ex quo sequit̄ q̄
non uiuere aut paz uiuere censetur: q̄ inuti
ter aut maculate uiuūt. Ceterū parū uiuūt pa
pa. qui terrenis occupacōib; t̄nfigit tps. Si ei
papa ad memoriā ēducit. q̄ntum uite sibi au
ferūt lites inutiles. causaz strepit⁹. q̄ntum il
la officōsa oim rez que in orbe sūt notīcia. q̄nt
tum morbi q̄s manu sibi facit: uidebit q̄ pau
cissimos annos sibi habuit. a paz ac breuē
v̄sus seipō fuit. Quomō enim lōgo tpe uiuūt:
quī non sapiēs. nō laudatis studijs. non paci
non quētī xp̄iani populi vacat: Cū scriptum
sit. erudicō a sapiētia verā vitā tribuit. Nō er
go diu uiuūt: cui districtus anim⁹ est. q̄ nihil
speculatiuū: nihil intellectuale recipit. s̄ quic
quid admittit. actiuū a terrenū est. oia uelut
imaculata cōspicit. q̄ntimo ut quidā sapiēs ait
viro occupatissimo nihil min⁹ est q̄ uiuere.

Si vero papa n̄ ex suo tpe inutilit̄ labi p̄m̄t̄. sibiq; vacat. eius vita longissimā ē. licet pau- cis sit ānis & putata. Itaq; ut putam⁹ hic est sēsus illi⁹ elegātissimē Salō. sēntentiē. senectus in q̄t venerabil̄ est. nō diuturna nec nūero āno- rū & putata. Ecce inquit senect⁹ venerabilis ē. nō diuturna diu viuēdo s; sibi vacādo nō diu- turna pluris ānis s; actiōib; sanis. nec nūero ānoꝝ & putata s; v̄tute ei tota adōnata. Itaq; lōgissimō tpe viuūt. q̄ breui tpe: tñ sibi vacans. viuūt. q̄ quātūcūq; viuūt id sibi totū tribuit. **R**omano vero p̄t̄fici qui populoz curis an- gic̄. necesse ē temp⁹ deficē. q̄ illi⁹ vitā popul⁹ tollit & eripit. Quo fit. ut parū ille viuere cen- send⁹ sit. & q̄ nullū aut modicū tēpus in suos v̄sus ouertit. Et hoc est qd̄ idem Sen. dicit. q̄ decipiē qui p̄t̄ canos et rugas in frōte putat diu vixisse. Non enim nauigasse putand⁹ est. quē seua tempestas a portu huc atq; illuc tu- lit. totūq; orbem egit. de quo dicere ver⁹ est. q̄ ille nō multū fuit pegrinat⁹. s; plurimū iacta- tus. Itaq; cū Ro. p̄t̄fici nō desūt ut didū est. Infelices & misere sollicitudinis cause. adeo ut per tot occupationes non solū vita nō gerat̄. sed optatur ad negociandū. merito tam inu- tilib; occupacōib; pressus. breuissimō tempe viuūt. q̄ qui omne tēpus pdidit. paruisimo

Cap. vii.

tp̄e uiuit. **A**dde q̄ omne tēpus aut fuit aut ē.
aut futurū est. papa em̄ si pie nō regit. si terre
nis occupacōnibz deditus. nec spūalibz intēt⁹
sit. nō vacat respicē preterita. et si vacat. mo
lesta est recordatio. quō em̄ iocūde recorda
bitur. si ambitiose occupauit. si supbe presuit. si
arrogāter ceteros contempnit. si auarē congregat.
prodige effundit. necesse est harū rez memo
riā teneat. **N**ā ois etas. aut p̄teritorū obliuisci
tur. aut illoz cū molestia recordat. **C**ōstat tñ
q̄ preteritū certior est ps nūi t̄pis. presens ve
ro tps pbreue ē. añ definit q̄ incipiat. solū tñ
hoc tps papa habet. q̄ tam breue est. ut te
neri non possit. futurū vero dubiū est. **Q**uo fit.
ut romano p̄tifica omne tps pbreue sit. **P**az
presēs tps p̄t sui breuitatē. aut nō sentit aut
negligit. futura timet. preterita cruciat. sic oē
tps breue est. **R**ursum alio sensu papa nō diu
uiuit. q̄ paz uiuit. qui assiduo timore mortis
astringit. **F**acit enim ip̄e timor **R**ō. p̄tificē vi
tam p̄dere. q̄ est nō viuere. q̄ iux̄ Cathonez
Qui metuit mortē. q̄ uiuit p̄dit idipsum. **N**ō
sic **A**p̄t̄ Paul⁹ timebat mortē. s̄ plerūq; op
tabat **I**lle enim q̄ pie et iuste presuit. q̄ nihil
sibi cōsci⁹ erat. intrepide dicebat. cupio dissol
ui. et esse cū xp̄o. mori nō timebat mundo. qui
optabat xp̄o viuere. sed et alibi vitam penam

putabat. et mori lucy. Ad hunc sensum dicebat sapiens. quod iustus cito perit. impius autem multo vivit tempore in malicia sua. Iustus inquam cito morietur. quia quamquam paucis diebus in seculo manserit: multo premiorum cumulo floruit. Itaque quod ad numerum dierum brevis eius fuit vita. sed quo ad fructum et meritum longissima. Nam ut inquit **Cyprianus**. iustus magis letatur quod breve sed bona vitam egerit: quam quod longa non viderit. Impius vero longo tempore vivit in malicia sua. quod licet multis annis in seculo vitam egerit: primum tamen fructum pergit. quod de rei effectu brevissimum tempore vivere iudicandum est. Vel alio modo impius longo tempore vivit: quod cum cogitationes suas in longum ordiat. diesque sibi multos permittit: medicamine et desiderio suo longo tempore vivit. Vel alio modo. Impius longo tempore vivit: id est toto vite sue tempore vivit in malicia sua. Totum enim tempus vite alicuius licet breve sit. multum dicit sibi veluti alias dicit. quod multum dat qui totum dat. Nec intelligenda verba sunt ut sonant. quod impius longo annorum tempore vivat ne contradicat prophetae sententia quae ait. viri impij non dimidiabunt dies suos. Denique alio sensu papa non diu vivit. quod qui diu vivere cupit: diu vivere non videt. Unde **Crisostomus**. maximum vite imperdendum est vivendi cupiditas. Et **Cyprianus**. illi est in mundo remanere velle. quem mundus oblectat. Et ut supra diximus cum **Gregorius**. male vivunt qui

Capitulum. 50.

diu se viuicuros desiderāt. Desiderāt enim diu
viuere: omnis etas breuis videt. quippe q̄ nē
lam mortis diē videre uellet. **Nō** sic vitā occupi
uit rex et p̄ph̄a dauid. q̄ em̄ pie et iuste p̄fuit.
nō desiderabat diu uiuē. quāmo uolebat q̄ in
colat⁹ suus p̄logat⁹ eēt. **Cū** ergo Ro. p̄tifer
pie regit: sp̄ i eius meditacōe mortē p̄stolat.
illāq̄ exoptat. q̄re recte parū uiuit. q̄ parū vi
tā extimat. **Nō** sic de impio de quo ait sapiens
O mors q̄ amara est memoia tua hōi inuito
h̄nti pacē cū substātia sua. **Et** ut paucis agā.
sācti p̄ph̄e et qui pie populū p̄fuerūt. dama
būt desiderātes liberari de carcere mortis h̄. et
tāq̄ iusti detinerētur uolūtarie moriebātur. q̄
siebat. ut iuxta eoz desiderū paz uiuerent in
seculo. **Romani** uero pontifices ecōtratio moi
timētes. clamāt desiderātes uiuē. q̄ q̄ pluris
annis uiuat. cū tñ p̄f̄ eoz mētem moriūtur.
non tanq̄ exeat de uita. s̄ tanq̄ exh̄atur. da
māt paz uixisse. q̄ nūq̄ mori uellent. **Fatem̄**
tñ q̄ si papa ad fructū sp̄ualē. et ad lucy aia
rum ac fidei incrementa occupacōes recipit.
longissimē uiuit. licz breuissimis diebz p̄fuerit.
Idq̄ agat si iuxta quēdā sapientē totū orbis
racōnes administrat. tā p̄e q̄ alienas. tā dili
gēter q̄ suas. taz religiose q̄ publicas. **Lōgē**
diffusi⁹. q̄ putauim⁹ egim⁹ de Ro. pontificis

Statu. illiusq; sublimitate et excellentia. necnō
de eius infelicitate p̄spis a adūsis dulcib; et
amaris. **S**upeſt ut trāſeam⁹ ad ſtatū ſeqūtez
p̄fectū a excellētē. vic; dñoz cardinaliū. dem̄ ad
oēs alios q̄d⁹ a ordis eccliaſtici a ſpūal ſtat⁹.

Ca. octauū de excellentia et prerogatiua
ſtat⁹ et dignitatis cardinalatus. et de
laudib; a preconijs eius.

Cardinalatus ſiq̄dē dignitas a excellētia.
poſt ſūmū pontificatū vltra oēs ecclie
dignitates ſup̄emiet. ac culmē gloriā a
potētia obtinet. q̄ppe q̄ eodē ſūmi p̄ticipij ſplen
dore coruſcat. q̄s em̄ radios ſplēdidiffimi ſol.
ab ei⁹ lucis claritate a glorie a laudis imēhta
te diuellē conabit. a q̄s mēbrē a corpe. ramos
ab arboē ſepabit. n̄ forte q̄s dicat. q̄ plurimū
inter hos a illos imēſt. **T**rūcata ſiq̄dē altiffiā
cedrozami areſcūt edipſato ſole. radij dēſan
tur. mortificato corpe: mēbra motu fruſtrāc.
Sim̄ cardinalib; miſtici corpis ecclie edipſato
morte p̄ticipice: illoz officiū nō decreſcit: ſ; dig
tas vireſcit. nō ofundit: ſed magis diffundit.
q̄nimo i ſeipſ tō pene ecclie auctoitas reſūdit.
Dū tñ agit i hūanis illi⁹. a illoz tāq̄ capitis
a mēbroz vna ē laus. quoz vna ē vtr⁹. vna

Cap. viij.

excellencie gloria. eadē inseparabilis vnitās **C**ā
ta est enim inter **R**o. pōtificē a cardinales cō
munio. tāta vniō. ut omnis sūm pōtificat⁹ ex
ellētia. a culminis eminētia illoꝝ eē videatur.
ut vnū corpus reputētur. **N**ec mō vniō inter
eos vnitissimā consistit. quāmo ut ita dixerim eadē
idēptitas. adeo ut qđ vel fauore vel odio illā
sedē dēerit. a cētū cardinaliū veluti ptes cor
poris sui tangere cēsendū sit. hinc sapiētes vo
luerūt ex eaipsa idēptitate. cardinales sum
mo. p̄fusiū fidelitateꝝ aut obedientiam. iurare
vel p̄stare nō oportere veluti nec a seipō quis
fidelitatem requirit. cū inter p̄tentem a dan
tem debeat esse distinctō. **E**a igitur de re **R**o.
pōtifer in nūero cardinaliū se cōnūerat. sicut
impatorē legim⁹ in senatorꝝ nūero oputari.
Hij sūt preclara ecclē luminaria. a candelabra
splendore lucis et decore excellētie radiātia de
quibꝫ scriptū est. quia luminaria cardimū dede
rūt lucē. **H**ij sunt de quibꝫ zacharias p̄ph̄a ait
Quia tāq̄ filij splendoris assistūt dñatori vni
uerse t̄re. **H**ij sūt bases a colūne ecclē sacrosā
ctē. utpote qui suoz v̄tutibꝫ meritoꝝ vicarij
ih̄u xp̄i latera tenēt et illi⁹ amplissimi hostij
sūt firmissimi cardines. quibꝫ tot⁹ voluit or̄b̄
Hij sūt sacerdotes leuitici generis. qui excellēti
ore iureꝝq̄ leuitico idest diuina auctoritate in

executione pontificalis officij **R**o. presulis. et apostolici throni coadiutores existunt. **H**ij sunt qui ut nubes volant per altitudine; status et eminentiam dignitatis et quasi colūte per puritatem ad fenestras suas idest ad sensum corporaliū cohercōney. **H**ij sunt magni cōsiliarij summi pontificis. quoz sapiētia mūdus regitur. qui ex obscuris aperta faciūt. ex pūis magna. ex pūibus tota. qui in priuato publicū agūt negotiū. et plus vacando vtilitatis afferunt. q̄ alij adiones exercēdo. veluti nauem gubernātes. licz q̄eti sedeāt in puppi. tñ multo maiora et meliora agunt ceteris nauigantibus et cuncta corporis membra mouētibz. **H**ij ex toto orbe terrarum. pauci ex multis. singulaēs ex omnibus assumuntur. atq; a vulgaribus officijs educti. ad ipsius orbis regimen euehuntur. et in marcido corpore exercent mentis vires. eo sapientie et prudencie magis apti negotijs. quo in exercitijs corporis minus possint. **H**os gentilitas prefignabat. quos prothoamines appellabat. **N**am istoz tipum gerentes. magno honoris cumuloungebantur. **E**t nedum actu. sed habitu et ornatu a ceteris reipū. ducibus differebant. quippe qui eorū nomina aureis merito literis scripta erant. apud quos erat auctoritas omnū gerendoz

Cap. viij.

Nō sūt p̄ncipes noiati in orbe p̄ncipes leuitay offerētes. sacrificia. **N**ō sunt p̄ncipes quā cōgregati sunt. cū deo **A**brahā dei vicario patre ml̄tay gentiū. **N**ō sub n̄ro xp̄o optimo impatore p̄ncipes sunt cōstituti sup omnes terram. non vti qz in hac vel illā ciuitate siue p̄uincia. sed sup oēm terram. **Q**ue res agit. ut nō de **Ep̄is** p̄ncipat⁹ ip̄e intelligi debeat. qui determinatas h̄nt p̄uincias. **S**i igit. vni⁹ vrbis rectores in sūma gloria habētur: quāto erit glorioſi⁹ toti⁹ orbis p̄ncipes ſei. **N**ō ad statū p̄fectū assumpti xp̄i vicario aſſiſtūt. in quo aſſiſtentie genere **A**poſtolorū tīpū representāt. atqz aſſiſtendo ſāctitatē participāt. qz scriptū est. quos eligit ap̄p̄iquabūt ei. et ſāctificat in hijs qui ſibi aſſiſtūt. **E**t veluti in celeſti gerarchia cherubin atqz ſeraphim ceteraqz celeſtiū ſpirituū agmina. ſingulari quadam aſſiſtentie prerogatiua ceteris angelis miſſis excellentiora ſunt. **R**ec aliter in eccl̄ſtica gerarchia cardinales statū aſſiſtentū tenentes. ceteris **Ep̄is** et eccl̄e prelatiſ quā miſſorū statū gerūt. dignitate et gradu merito precedūt. **C**ongruū enim atqz dignū videtur ut veluti **R**ōna eccl̄a priorū digniorqz omnium exiſtit tāq̄ dñā et mgrā. ſic et illi⁹ miniſtri ſingulari quadā honoris prerogatiua. et dignitatis excellentia ceteris prefulgeat. **N**ō certe a

cardine nomē ducit. qz veluti in materiali hō
 stio templi duplex est cardinū gen⁹. supius
 videlicz a inferi⁹. sic i vniuersis cardinibz duplex
 consistit misterii supius et inferi⁹. spūaliū vicz
 a tpaliū sedula admistracō. **V**tqz igr i hīs
 cardinibz voluitzqz vtrūqz ecclie expedire ag
 noscēt. diuerso tñ calle. **A**ltez quidē ut instru
 mentū admittit. altez ut fruā? qrit Deseruit
 ancilla dñe. a illā seqtur a obsequit. **P**er eos
 dem certe hostij cardines. dñia intrat et serua
 sed finito ancille ministerioz aut forte ut alte
 ra. **A**gar supbiente eicitur ancilla foras. a re
 cūbit dñia cum sponso. serua non expellit dū
 ministrat. sed sustinet. qz seruit: ideo seruat. qz
 decorat statū dñe. de qua scriptū est. cū ancill
 gloriozor apparebo. **A**bsit tñ ut fili⁹ acille sit
 heres cū filio libere dñe. **D**iuersus est vtriusqz
 finis modesta tempaliū occupatio. dū exteri
 ora sine culpa sollicitat. durabiliora ornatioza
 qz spūalia facit. **S**acra em cū auro splendent.
 sordescūt sine gemmis. **N**ec tamē ea tempaliū
 curaz expellētā aut status pfectioez in cardina
 libz minuit. dū nō sit affectāda p libito. s̄ vti
 lis. s̄ officōsa. p misterio quāmo plerūqz pfecti
 onem auget. dū per eadem tempalia primo
 rum salutē pūdetur. **P**aulus siquidē aliqn̄
 ad temp⁹ cōtemplatiōe caruit ut p extēsecas

Capitulum viii

actiones plurimorum preest; utilitatibus. **H**ic sunt
alii seraphim qui ardentes interpretantur siue su-
stinentes. quia eorum assiduo obtuitu et familiari
consuetudine frequentibus obsequijs sponsi ecclesie
ardentissime intendunt. et super eorum humeros non
modo romane urbis. sed orbis vniuersitas. et toti-
us eius machine pondus insidit. de quibus scriptum
est. quia domini sunt cardines terre et posuit super
eos orbem. **H**ic sunt vigilantes. hinc custodes pro om-
nium salute. quia dormientibus nobis ipsi per-
uigilant. quasi rationes pro nobis reddituri. **D**um
enim dormire eos putamus. uigilant animo. hosti-
um insidias. infidelium machinamenta. et perseque-
ntium ecclesiam fraudes explorant sagaciter. **H**ic anti-
cipant consilia malignantium deprehendunt laqueos.
elidunt tendiculas. reuocant alicuiusmodi dissipant. iniquum im-
piorum consilia frustrantur. **H**ic tamen omnia tolerant.
orantes pro populo et sancta ciuitate. **N**ex quia
ecclesia ciuitas est propter collectionem. sponsa propter
dilectionem. grex propter pascua. **C**ardinales ecclesie
recte custodie et concordie inuigilant. quia ciuitas
est. inuigilant pascua. quia grex est. inuigilant orna-
ta. quia sponsa est. **D**e quibus propheta ait. super mu-
ros tuos constitui custodes. et iteque cardines osti-
orum domus domini interioris sancti sanctorum. et
ostiorum domus templi ex auro erant purissima. **E**x
hinc igitur aptissime noscitur huiusmodi spiritualis status.

eminētia sublimitas et excellentia. illiusq; ne-
 cessitas et summa utilitas. Colligit deiq; quāta
 sit huius status felicitas et comoditas. Super
 est tandem ut illius calamitates et misērias. in fe-
 licitates atq; picula breuissime audiamus.

**Capitulū nonū de plurimis anxietatib;
 et aculeis laboribus et piculis status et
 dignitatis cardinalatus. et de oneribus
 que incūbunt huic dignitati.**

Helix certe et totius prosperitatis honoratio-
 atq; beatio- esset cardinea dignitas: nisi
 plures longe misērie atq; calami-
 tates illam premerent: quā felicitatis et dulce-
 dimis cumulus demulceret. Quo fit ut qui re-
 ctus. qui iustus. qui equus huius rei censor
 extiterit: utiq; reperiet statum illum multis
 calamitatibus et amaritudinibus respersum
 esse. ut de eisiphis in hoc status culmine seden-
 tibus **Augustinus** dicere videatur. quā sum-
 mis felicitatibus deus amaritudines immul-
 cet. ut alia queratur felicitas cuius dulcedo
 non est fallax. **Fallax** certe istius status subli-
 mitas est. fallax gloria. si se falli permiserit: nisi
 illius dulcia ut amara consideret. **Illa** enim
 si mente reuoluerit: et experietur utiq; quod potius

Capitulum. Romū.

grauat q̄ subleuet. pl⁹ premat q̄ premiet **Cu**
ius ē priū teste **Crisost.** ut sic suis applaudat
ut noceat. sic in via fortunatos demulceat. ut
in fine p̄niciē opeatur. ab inicio siquidē p̄mat
dulcia. ut cū inebriati fuerint. letale virus cō
misceat. In p̄mis itaq; fatemur hūc statū car
dineū sublimē fore atq; gloriofū. si bene in eo
voluitur orbis. Si ita ecce status voluit. ut nō
poti⁹ muoluat. Si i eo iusticie rectitudo immo
bilis voluit. a constantē veritatur. ut cū expe dit
volubilis p̄maneat. Vñ **Hieros.** qui eodē deco
re fulgebatur. de se a illis dicere videtur. Stan
dis est inquit dignitas. grāde offitū. si q̄ illo
digna sunt p̄fici m⁹. et rursus. letamur de ascē
su. si nō timem⁹ lapsū. Et subdit. nō enim tāti
est gaudij exalsa tenuisse. quāti meroris digni
tatis onera nō impleuisse. Itaq; ut putamus
qui in hoc statu letabūdi sedent. letai desinēt.
si illi⁹ sarcinas. si onera. si miserias. recta mē
te pensauerint. idq; si quadam sapientia aut
affectata ignorātia ignorare voluerint in ea
tempestate eos picitari necesse est. ut enim in
quit **Aug.** Eger eo morbi p̄p̄quior est. quo a
p̄p̄rii morbi cōgnōe est remotior. Agnoscant
ergo qui hoc culmen tenent dignitatis natu
ram que plerūq; possessorū animos p̄ abrup
ta elacōnis rapit. Et quia eo quisq; extollitur

liber sc̄s.

quo se supra alios videt in supbiam et abusi
onē erigitur. non curat prodesse. sed gloriatur
fesse. presumit se meliorē: q̄ se cernit supiorē
p̄iores dedignat̄ amicos. notos ignorat. cō
temnit̄ antiquos. vultū auertit. ceruicē erigit.
grādia loq̄tur cū exigua opetur. sublimia me
ditat̄. subeē nō patiet̄: qui fesse moliet̄. **V**tinā
ex cōsideratōne veri dominij deeresceret tumor
sue dominatiōis. ut dicere possit. nec ambula
tū in magnis. nec in mirabilib; super me. **R**ur
sus gloriari desinet̄. si pondus seruitutis. si mo
le sollicitudinū. si turbā curarū et anxietatū ad
mentē adduxerit. **D**e quib; ait **J**ob. **E**cce gigā
tes gemunt sub aquis. **V**bi **G**reg. quōto quis
altior erigit̄. t̄nto curis grauiorib; onerat̄. Et
sequet̄. homo in sublime positus. tātos supra se
sustinet. quātos dignitate p̄cellit. **I**deo gigā
tes in ecclesia potentes. videlicet cardines recte
gemūt sub aquis. id est sub popul. Et q̄ scrip
tū est. aque multe populi multi. sub quib; cō
tremisat̄. q̄ illorū assidua cura grauātur. et
illoꝝ p̄c̄is dānāt̄. **D**emq; nō gloriēnt̄ cardi
nes ip̄i. q̄ sponso ecclie assistūt. eiusq; adiuto
res atq; cōsultores instituti sūt. **S**i enī ad men
tis acie reduxerint. quantis laboribus plena
sit ac erummis ea romani pontificis assisten
tia. ea consulendi et inuandi necessitudo.

Capitulum. ix.

quantisq; periculis referta sit. illa desiderata ad
papam primitas. cithara gaudij vertet in lu
am. **R**into enim lucifer fuit deo propinquior: tanto
gravius peccauit atq; ruit. **N**imia plerumq; propin
quitas nocet. nec ignis ledit nisi approximan
tem. **C**ognoscant igitur quod assistentes sunt. non in
fidentes. ne dixerim obfidentes. coadiutores non
impeditores. assistentes bono. resistentes malo.
applaudantes bonis. impugnantes perversos. ut
sint de quibus scriptura ait. qui assistit: assistat
quasi **E**non in die vindemie. **E**non confidit vel
lucta dicit. **I**n vindemia vero mali fructum rapi
unt. **Q**ui igitur summo pontifici assistit: confidit ag
greditur. contra eos qui fidei et ecclesie impugnant.
Assistite ergo quippe et resistite iuuareq; omni tem
pore sint cardines pati. non modo in prosperis: sed
aduersis. ne de illis **R**omanus pontifex recte con
gratur. quod ei assistunt. non autem in oportunitatibus.
non in tribulatione. **C**um autem tribulatio proxima est.
non est qui adiuuet. **D**emum propinqui sint ut con
sulant: non ut consumant. sicut scriptum est. quos
eligit appropinquabunt ei. nec derelinquet eum.
Vtinam qui tam proximi sunt in dignitate: propinqui
sint in sanctitate. ut de eis **R**omanus ipse pontifex
recte dicere possit quod in leuitico ad leuitas di
cebat sumus sacerdos. sanctificabor inquit in hijs
qui appropinquant mihi. **S**ed per hunc dolorem verendum

est potius. ne nimia propinquitate ipsi dracones
 sint iuxta arca; domini. ne de illis dicat ecclesie
 sponsus. aduersus me appropinquauerunt. ut
 deant eurfus. quod difficilima res est tanto tribu
 nali assistere. difficilius sic consulere ut similes
 sint et placeant. et longe omnium difficilimum ut
 in assistendo sit animus. in consulendo liber.
 non odio. affectui. non passim obnoxius. Nam
 iuxta quendam sapientem apud magnam tribu
 nal difficile est sic consiliari ut sit in uerbo ueritas.
 in consilio fides. in omisso silentium. Ille siquidem teste
Ambrosio est de consulere qui utiliter assistit. qui se
 ipsum formam et exemplum exhibet in doctrina.
 in grauitate. ut sit eius sermo salubris. consi
 lium utile. uita honesta. sententia decorata. Demum
 quantum curae. quantum sollicitudinis. quantumque misere
 laboris atque periculi in ea assistentia uertitur
 illud apte indicat. quia quicquid egrotat. quicquid
 marcidum. quicquid turbulendum aut inquietum in
 debet erit. totum eis curandum tribuit. Quicquid de
 formationis. aut morum corruptionis in mundo erit
 summo pontifici sicut et cardinalibus imputatur. Si pe
 stis. si fames. si in deum et proximos fideles pecca
 uerint. si uicia excreuerint. eis imputabit. quod
 ut scriptura ait. comedunt peccata populi. Nam iuxta
Ambrosium cum populus indisciplinatus reperitur. signum est quod
 sacerdotium non est sanum. Unde **Gregorius** in quodam omelia.

Cap. ix.

vbi subiectus ex sua culpa moritur. ibi is qui
pest mortis causa inueniē. Et ut paucis agā.
tot sunt cardinaliū miserie et calamitates. tot
mētis et consciētie remotiones. quot sūt precep
torum et regum eis incumbētium transgressiones. Que
ōnia enūerare p̄ q̄ difficile foēt. Ceterum congruit
gradu. congruit ordini cardinaliū. expedit ho
noxi. uenit onei et piculo. ut cōsiderēt se cardi
nes fore atq; custodes ostiorum domus dei. p̄ que
nemo facile intrat. nisi p̄ cardinaliū ministeria.
ad eos igit̄ circūspicere p̄tinet q̄s ingrediēt̄ et
egrediēt̄. Conēc itaq; ut intrēt hūtes vestes
nupcialēs et qui digni reputēt̄. claudantq;
indignis. Clausa erat iherico vbi positi erant
p̄ncipes. ut viderēt intrātes et egrediētes. Et i
libris iudiciū. custodes vigilabāt clausis dili
gētissimē ostijs domus dei. Si caueāt ne claudāt
ostia hīs qui intrare deberēt. p̄cutientes eos
qui foris sūt. Quos scriptura commemorat. quia
claudūt ostiū cū intrāntes fuerint. Rufus in
uigilent custodie cardines ipsi. Duo enim Si
mones eis occurrēt assidue inuicē ostendētes.
quos non equa lance amplectāt̄. alterū se
quāt̄. alterum p̄sequāt̄. Simonē magū cor
rūpere nitentē expellāt. Simonē Petrum ei male
dicentē admittāt. Simonē magū et filiam eius
etiant. quia ad eosdē cardines scriptura ait

claudite ostia. ne sinatis eā intrare. Et itez in
libris regū. eice eā ⁊ claudite ostiū. v^oq; **S**imon
negociat ut intret. h̄ lōge dispiter **S**imon pe
trus inq̄ dom⁹ dei omercia dānat. al^o **S**imon
admittit. **I**lle frena vedit. ut celestia asseqtur
Iste spūalia emit. ut t^opalia adipiscat. **I**lle dū
ḡtis accipit. ḡtis dat. **I**ste id p̄cio vedit. qd̄ p̄
tio emit. **S**imon magus ait. accipe nūmos. ut
habeā gr̄e dei largitiōez. **S**imon petr⁹ ait. pecū
nia tua tecū sit in p̄ditione. **I**lle nihil habēs
terrenū. multū diuini muneris elargitur. cum
ait quicqd̄ habeo tibi do. **I**ste plurima h̄ns
nihil dat virtutis. quia extimauit do nū dei
posse pecūnia opari. **I**ntret deiq; **S**imō petr⁹.
cuncta visitet ⁊ opetur. pellat **S**imō magus
qui vulnerat nec medetur. **I**lle claudos sanat
⁊ egrotantes. iste sanos efficit claudicantes.
Ille curat aliorum oculos. iste implet suorum
loculos. **I**lle intret qui ait surge et ambula.
alter expellatur dicens. qui veniit ad me nō
eitiā foras. **I**lle in nomine **I**hesu nazarenū
fiscitat mortuos. hic in nomine zabuli morti
ficat viuos. **D**emū expedit cardinalib; iactan
tiam ⁊ ornatum exteriorem fugere. **N**on sicut
de illoz numeroz in quibus cernit v̄stiū cul
tus plurim⁹. virtutū aut null⁹ aut erigū. p̄o
pa em̄ v̄stiū tolerāda p̄ tpe non affectanda.

Cap. ix.

p libito. pmittenda p stat⁹ decētia. dimitte d a
pro scādalo. **Au**aritiā ut scorpionē cardines
fugiant. qz de illis scribit^r p cute cardinez a cō
moueātur sup liminaria. qz auaritia in capite
a plateis eoz^r p pterea nouissima eoz^r ofumā
Post aux nō eant. xpm nō questū sequātur.
affluentia rez nō querāt: nisi virtutū a dono
rū spūaliū. **V**itēt mentiaz luxuriē. ogeriē va
soz quia hoc non est ornare ecclāz: s; spoliare.
nō est decorē maiestatiq; custodire: s; pdere.
nō est defendere: s; exponere. **R**urfus exponāt
se muz p domo domini. **F**reat ex aduerso po
tētib; seculi. **R**egib; se exhibeāt impētricos ut
Johēz iniustis. ut moy sen egipcīs. formican
tib; ut **S**imees. **I**dolatriis ut beliaz. auaritis ut
Elizeū. ut **P**etrū blasphemātib;. ut **P**aulū p
sequentib;. vulgū nō spnant: s; instruāt. diui
tem nō palpēt: s; freat. paupez non grauēt:
s; foueant. dignos pmoueāt. indignos expel
lant **E**t ut inqt canon. querāt eos in ecclā colū
bas erigere: quos plus agnoscūt pdesse. non
quos vel ipsi amāt. vel quoz sūt precib; a ser
uitio delimiti: vel pro quib; ut prelati fiāt: mu
nerib; impetrarūt **E**t cū aploz tipū teneāt: di
stribuāt dignitas p meritis. nō pro volitis.
distribuāt vnicuiq; p ut opus est. nō sibi sed
populo. **J**uvenes doceant non exaltēt. minas

pr̄m̄cipū non p̄aueat: sed contemniāt. eccl̄ias
non spoliēt: sed or̄nent. marsupia nō exhau-
riant: sed corda reficiāt. ⁊ crimina corrigāt ⁊
studiosos diligant. ignorātes ignorent. quia
scriptū est. ignorans ignorabitur. **De dote vi-**
due et p̄m̄om̄io crucifixi pauperes pascāt ⁊
non in conspectu hōim sed dei. **Nec reprehendi-**
mus q̄sdā q̄ pauculas escas egem̄s erogāt.
q̄ de sua ⁊ suoz sup̄est mēsa. s̄ eos inculpam⁹
q̄ p̄tiosiora recōdūt. moē illoz de q̄b; mathe⁹
ait. qz decimāt mentā ⁊ anetū ac criminū. ⁊ re-
linquūt q̄ ḡuioza sūt. qm̄ hec oport; facē ⁊ illa
non omittē **Iubētur deniq; cardines viciliter**
stare p̄ afflictis. ⁊ iudicare eq̄tatez p̄ mansue-
tis fre. **Iubētur deniq; vacare moz correctiōi.**
insistere cōcordie. inuigilare paci. infidelīū ex-
pugnacōm ⁊ fidei argumento intendere. eāq;
vsq; ad sāguinē tueri. in cui⁹ typo rubei pilei
insignis decorātur. **Sint deniq; in loquendo**
modesti. in aduersitate securi. in p̄speritate de-
uoti. in hospicio non dissoluti. in cōuiuio non
effusi. **Demū sint pontifici fideles. infidelibus**
cōportabiles. **Sint ad petendū verecundi. ad**
negandū iusta difficiles. **Sint grati postq̄ ac-**
ceperūt. **Sint largissimi exhibitōes ⁊ p̄missi**
p̄missores. **Et ut finē v̄bis sed nō mētis dolori**
ip̄onam⁹. tales interi⁹ exterioriq; cardines eccl̄ie

existat: quales se velle esse p̄fessi sunt. tales si
 bi appareāt. quales ab hoib; ēputari cupiūt.
 hoc sit illis pudor alios eē. et alios apparere.
Fuere quid multi. q̄b; expediēs minime fuit
 apparere et cōspici. S; p̄chdolor in omni statu
 exp̄imur alios esse. alios apparē. ut illud **An**
tid audiam apud oēs verū sit. q̄ aliqui nō sūt
 hoies qd̄ vidētur. **S**epe vero pluris sunt q̄ ap
 pareant. ut glorie eis sit ascēdisse. postremo
 id velle; cardinaliū cordib; semp̄ defixū sit. q̄
 si tandem diuersis illecebris delitescūt. nec eis
 onera incumbētia p̄fimescūt. vereor ne illud
Amos p̄p̄he audiant. Stridebunt inquit cardi
 nes dom̄ dei in illa die. **E**t itez illd̄ **I**saie. sup
 muros tuos constitui custodes. ipsi vero sicut
 locuste vineā depasti sunt.

Capitulū decimū de sublimitate excellētia
 et dignitate stat̄ patriarcharū. archiep̄orū
 ep̄orū prelatorū. p̄sbitorū. et ministrorū
 ecclē. et de p̄fectione status eorum.

Ogit ordo policit̄ ut attingam̄ cete
 ros status gerarchicos vite sp̄ualis.
 vic; p̄riarcharū. archiep̄orū. ep̄orum
 archidiaconorū. curatorū. et aliorū clericorū sub
 eccl̄astico ordie de gētū. **C**ui; stat̄ dignitas.

excellencia nō satis a mōribus laudari
et commendari potest. Conficerem⁹ quidem mag
na volumina ⁊ si ea omnia adducerem⁹ ⁊ que
illoꝝ excellenciam et sublimitatē demonstrāt.
Paucula tñ sub quodā breuī epilogo p̄trin
gem⁹. qñtū p̄sertim ad p̄positū rationē p̄tinet.
quoniā latius excellenciaz hui⁹ status deduci
mus in libro defensorij stat⁹ ecclēstici. vbi
p̄dicta p̄probam⁹ nō solū ex fūdamētis iuris
natural. s̄ testimonijs et exēplis veteris legis.
ac etiā ex ip̄a gētiliū obseruātia. necnō testio
nijs noue ⁊ euāgelice legis. ⁊ demū auctorita
tib; ⁊ fūdamētis iuris hūani. Nā ut cetera ta
ceā. q̄s dubitat p̄ntificē ac sacerdotalē dignitatē
p̄ncipiū sūp̄fuisse ex ip̄o naturali iure. q̄ ut inq̄t
p̄h⁹ i politicis hōies naturalit̄ idmātur ad sa
crificia q̄ nō nisi p̄ pontifices ⁊ sacerdotes. etiā
ipsa antiq̄tas institūenda celebrādaq; durit
S; ⁊ illa gentilitas naturali iuri immētēs. hāc
pontificiū ⁊ sacerdotū sūmā super omnes mor
tales dignitatē ⁊ excellenciā nedū institutis ⁊
s̄ humili ac deuota obseruatiōe p̄fessa est. nā
ut **Plutarco** placuit ⁊ **Policrat⁹** refert apud
gentiles eos qui religionis cultui p̄erāt. quos
p̄ntifices appellabant. quasi tipū aie. in corpe
hūano tenētēs. sup̄ oēs mōiles venerabātur.
eisq; s̄p̄iebat̄. Sicut itaq; aia toti⁹ corpis h;

Capitulum. x.

principatū. cūctaq; mēbra vegetat. eiq; obse
quūtur. et illoꝝ gerit p̄ncipatū. ita pontifices
quos ip̄e plutarachus etiā p̄fectos dīmo cultui
vocat. toti corporis omūtatī p̄sunt oportet.
Sct̄es q; et Aug⁹. cesar sacroꝝ p̄tificib; eous
q; subiectus fuit. donec et ip̄e ne cui mōliū s̄b
esset. vel calis creat⁹ est p̄tifer. Demū in ipsa
veteri lege hic excellētissim⁹ ordo inchoat⁹ est.
et in noua plen⁹ cōfirmatus ut inquit **I**sidor⁹
Nā sancti doctores sacrificiū. et p̄sequēs sacer
dotiū ab **A**bel et **C**ayn incepisse aiūt. qui p̄mo
sacrificarūt deo. **V**n̄ crediē **A**dā in spū et iussu
domini docuisse filios sacrificare deo. quāē di
cūt ordinē sacerdotij tūc p̄mo incepisse. **S**ꝫ pu
tam⁹ utrūq; recte stare posse. qm̄ ante legē sa
cerdotiū et sacrificiū incepit ab **A**dā et filijs ei⁹.
videlic; implicite et sub quadā figura. **S**ub le
ge vero explicite et expresse. iussu domini ince
pit ab **A**aron. **A**lij a melchisedech iuxta illd.
tu es sacerdos in eternū s̄m ordinē melchisedech.
Sed ut dixim⁹ sub lege **A**aron p̄mus iubente
dño victimas obtulit ut inquit **I**sidor⁹. **Q**uo
tūq; mō sit. ex ipsa t̄p̄is p̄mitate et diuturnita
te ac institutiōis excellētia et s̄cti stat⁹ s̄ctitas
atq; sublimitas aptissimē p̄probat. **D**emū vero
ipsa pontificalis et sacerdotalis excellētia et s̄a
ctimonia ex hoc agnosciē. quomā sublimiori

noīe q̄ cogitati potest. in sacra scriptura ep̄i
copi sac̄dotes et ecc̄ie ministri noīant̄. **Apel**
latur enī dñj. Vñ in exodo scribitur. dñs non
detrahēs. p̄ deos ep̄os a sac̄dotes itelligēs. ut
ait q̄dā canō. rursus ordo ac stat⁹ ip̄e i eo emi
nētissim⁹ atq; sac̄dissim⁹ ē: q; typū tenet cele
stis gerarchie. Nā ip̄i ecc̄ie mistri ec̄c̄iasticā ofi
tiūt gerarchiā. **Ipsi q; i sortē dei electi sūt: a ip̄e**
sois illoꝝ ē. **Ipsi deiq; tāte excellētie a dignitatis**
ep̄istunt: ut merito a cūctis seculi p̄ncipib; a
x̄p̄iane fidei cultorib; p̄res appellantur. **Vnde**
Greḡ. **Quis dubitet ec̄c̄iasticā ordinis viros**
venerandos fore: quos regū a principū om
mūq; fidelīū patres a magistros. cōseri com
peritū est. **Et seq̄tur.** **Nōne miserabilis infamie**
esse videt̄. si fili⁹ patrē. discipulus mḡm non
honorent. et iniquis obligacōmbus illū pote
stati sue subicere. a q̄ credit nō solū i terrā. s; i
celis ligari posse a solui. **Et itez idem Greḡ.**
circa p̄ncipiū pastoralis inq̄t. honoz a sublimi
tas null poterit opatiōibus adequari. si regū
fulgore opes a p̄ncipiū diademati lōge inferi⁹
erit: q̄ si plūbi metallū a auri fulgore opes.
Quippe cū videam⁹ regū colla a principū sub
mitti gemib; sacerdotū. a osculata eoz dextraz
oīomb; eoz credāt se st̄nei. **Et Ambro. in pa**
storali. maḡ ē excellētia et sublimitas ep̄oz.

Cap. x.

que sicut maxima est. ita maximam debet habere
cautelam. quod honor gradibus gradiori debet solici-
tudine circumvallari. Et rursus idem Ambrosius. nihil
in seculo excellentius sacerdotibus. nihil Episcopis sub-
limius repiri potest. ut cum dignitatem eorum oculis
demonstramus. digne noscamus quod sumus. et quod fu-
mus professione et actione etiam demonstramus. ne sic
gradus exelus et deformis excessus. Demum **Io-**
hannes crisostomus huius status gradum et excellen-
tiam signans ait. sacerdotibus ecce deus cunctos vo-
luit esse subiectos. ad quos vniuersa que in ec-
clesia occurrunt voluerit pertinere. Et **Augustinus**. deri-
corum statum et ecclesiasticam ordinis sublimitatem et san-
ctimoniam designans ait ad mauritium. sacerdoti-
bus et levitis ecce non ex terrena potestate dominus
noster. sed excellenti potentia propter eum cuius serui sunt
Ita eis dominatur. ut debitam eis cuncti reuerentiam
impedant. et subdit. Nam in divinis eloquiis eccle-
stici ordinis clerici et sacerdotes aliqui dii. aliqui
angeli vocantur. Nam et ad moysen de eo quod ad iura
deducendus erat dicitur. applica eum ad deos. vicem
ad sacerdotes. Et rursus scriptum est. diis non
detrahas et seculi sacerdotibus. Et iterum. Ego dixi
dij estis. Et propheta ait. labia sacerdotum custodi-
unt scientiam. et legem de ore eius requirant. quod an-
gelus domini exercituum est. Quid ergo mirum si
reges. si principes. si cuncti fideles eos honorent.

quib; in suo eloq̄o hōres; tribuēs. aut āgelos
aut cristos. aut deos. de⁹ ip̄e appellat. Grādis
ḡ ē excellētia stat⁹ a ordinis clericorū et p̄nfi
cū. veluti q̄ eius locū tenēt sup̄ terrā. qui celū
a trā condidit a oia q̄ in eis sūt. quib; tātā tri
buit potestātē ut quos ip̄i absoluūt vel ligāt
sup̄ trā: ip̄e ligatos solutosq; h; in cel. dicēte
eis saluatore. quorū pcc̄a remisit: remittū
tur eis. S; q̄d de hui⁹ eccl̄astici stat⁹ dignitate a
excellētia dicere phas est. Notius certe tem
pus q̄ dicendi materia deisset.

Cari. de differētia a opacōe eccl̄asticorū
vic; ep̄orū et aliorū inferiorū prelatorū et
clericorū inter se adinuicē et quis grad⁹
altero sit dignior et p̄fectior.

Rigit ḡ idē ordo policit⁹. ut eccl̄astico
rum siue clericorū ordinē int̄ se inuicē;
discernam⁹ et opem⁹ qd̄ breuissimē tā
q̄ manifesta absoluem⁹. Aliq̄ em̄ in minorib;
ordinib; sunt constituti. aliq̄ subdiaconi. aliq̄ dia
coni. aliq̄ p̄biteri. aliq̄ ep̄i. aliq̄ archiep̄i a p̄ri
arche inter quos longa valde differētia ē. Nā
etā ex xp̄i institucōne. maiorū et minorū sacer
dotū discrecō facta ē. q̄n̄ apostolos tāq̄ maio
res: a septuaginta duos discipulos q̄n̄ minores